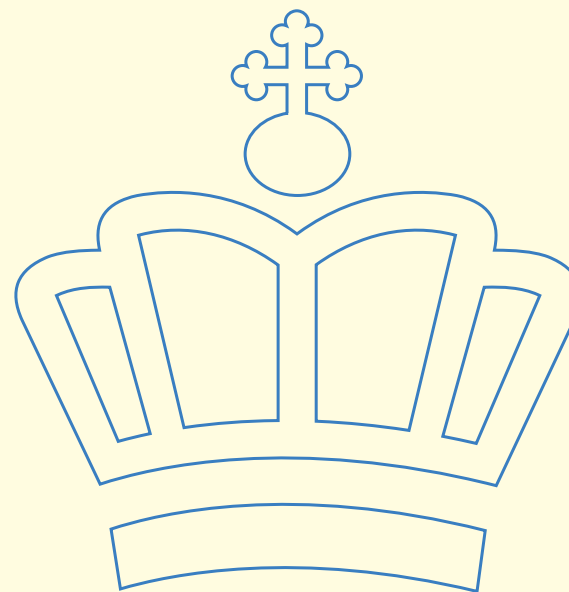

I dette temahæfte præsenteres resultaterne af den evaluering af pgu - den pædagogiske grunduddannelse, som PLS Consult har gennemført for Undervisningsministeriet i perioden januar til juni 1999.

Evalueringen er gennemført med henblik på Folketingets vurdering af et eventuelt behov for revision af lovgrundlaget for uddannelsen.

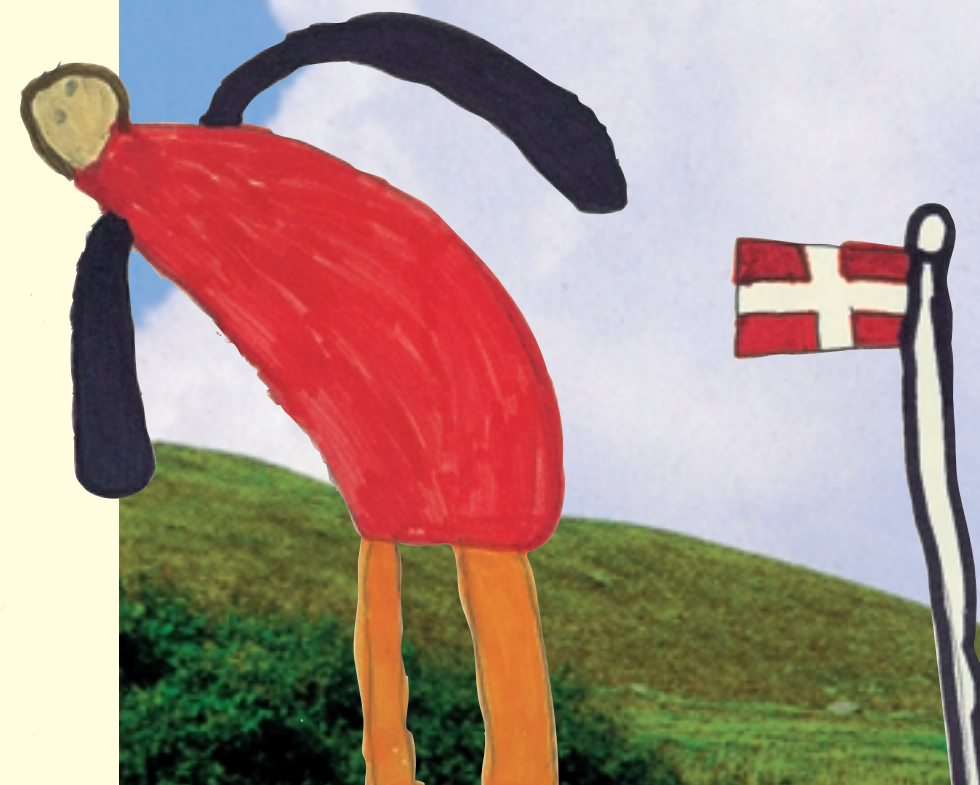
Evalueringen er baseret på et omfattende datagrundlag og inddragelse af et bredt spektrum af aktører.

Evaluering af pgu - pædagogisk grunduddannelse

Evaluering af pgu - pædagogisk grunduddannelse

Uddannelsesstyrelsens temahæfteserie nr. 22 - 1999

**Evaluering af pgu
- pædagogisk
grunduddannelse**

Evaluering af pgu - pædagogisk grunduddannelse

**Chefkonsulent Martin Eggert Hansen,
PLS Consult A/S**

Undervisningsministeriet
1999

Evaluering af pgu - pædagogisk grunduddannelse

Publikationen indgår i Uddannelsesstyrelsens temahæfteserie som nr. 22 - 1999 og under temaet *kvalitet i uddannelse og undervisning, herunder evaluering af uddannelser og analyse af uddannelsesbehov*

Forfatter: chefkonsulent Martin Eggert Hansen, PLS Consult A/S

Redaktion: Werner Hedegaard, DEL

Omslag: Grafisk Himmel

1. udgave, 1. oplag, august 1999: 2500 stk.

ISBN 87-603-1509-1

ISBN (WWW) 87-603-1511-3

ISSN 1399-2279

Udgivet af Undervisningsministeriet, Uddannelsesstyrelsen,
Området for erhvervsfaglige uddannelser i 1999

Bestilles (UVM 7-289) hos:
Undervisningsministeriets forlag
Strandgade 100 D
1401 København K
Tlf. nr. 3392 5220
Fax nr. 3392 5219
E-mail: jan.alfredsson@uvm.dk
eller hos boghandlere

Repro: Malchow A/S, Ringsted

Tryk: Malchow A/S, Ringsted

Trykt med vegetabiliske trykfarver på 100% genbrugspapir

Printed in Denmark 1999

Pris: 100 kr. inkl. moms

Rabat: 10% ved køb af 10 - 49 stk.

15% ved køb af 50 - 99 stk.

20% ved køb af 100 stk. og derover

Forord

Rapporten med resultaterne af evalueringen af den pædagogiske grunduddannelse (pgu), som hermed foreligger, er udarbejdet med henblik på Folketingets revision af uddannelsen i folketingsåret 1999-2000.

Evalueringen er foretaget af PLS Consult under ledelse af chefkonsulent Martin Eggert Hansen i første halvår af 1999 ud fra det kommissorium for opgaven, som fremgår af rapportens indledning.

Til støtte for PLS Consults arbejde har der været nedsat en følgegruppe. Følgegruppen har haft følgende medlemmer: Carina Svendsen, Amtsrådsforeningen, Stine Hinge Christensen (afløst af Nadja Kløvedal Reich), Kommunernes Landsforening, Leo Hansen, Social- og Sundhedsskolen i Århus, Hanne Meyer, Seminariet i Esbjerg, Silvianna Gullander, Social- og Sundhedsskolen i Brøndby, Jakob Sølvhøj, Pædagogisk Medhjælper Forbund, Ib Lindstrøm, Forbundet af Offentligt Ansatte, Jørn Hedengran, Specialarbejderforbundet i Danmark samt to elevrepræsentanter: Klaus Nielsen fra den ordinære uddannelse og Karin Andersen fra merituddannelsen.

Følgegruppens funktion har været at give evaluator feed back på processen. Gruppen har været indkaldt til i alt fire møder med evaluator og ministeriet. Møderne har være holdt både før evalueringsundersøgelsen begyndte og løbende undervejs.

Uddannelsesstyrelsen har finansieret selve evalueringen samt udarbejdelsen og udgivelsen af denne publikation.

PLS Consult alene er ansvarlig for undersøgelsens design og konklusioner.

Henrik Friediger
Undervisningsministeriet
Uddannelsesstyrelsen
Området for erhvervsfaglige uddannelser
Juli 1999

Indhold

5 Forord

10 Indledning

- 10 Evalueringens baggrund og formål
- 11 Den Pædagogiske Grunduddannelse
- 13 Evalueringens datagrundlag

16 Konklusioner

- 16 Kommunernes dimensionering, rekruttering af elever og finansiering af elevernes løn
- 17 Elevernes baggrund og udbytte af uddannelsen - herunder efterfølgende beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder
- 19 Elevernes tilfredshed med undervisningen og uddannelsens indhold
- 21 Arbejdsmarkedets tilfredshed med de færdiguddannede
- 21 Skole-praktik samspillet
- 23 Uddannelsens niveau, mål, fag og prøver i forhold til længde, elevgrundlag, arbejdsmarked og videreuddannelsesmuligheder
- 23 Vurdering af fordele og ulemper ved uddannelsens placering i uddannelsessystemet som en grundlæggende social- og sundhedsuddannelse

25 Resume af hovedresultater

- 25 Kommuners og amters rekruttering til uddannelsen
- 29 Elevers og færdiguddannedes vurdering af uddannelsen
- 35 Arbejdsmarkedets tilfredshed med de færdiguddannede

37	Vurdering af praktikken og samarbejdet herom
39	Samarbejdet mellem kommuner og uddannelses- institutioner
40	Vurderinger af pgu-uddannelsens styrker og svagheder
44	Kommunernes rekruttering til uddannelsen
44	Kommuners og amters oprettelse af elevpladser
55	Skolernes vurdering af kommunernes rekruttering
57	Pgu-elevers baggrund ved optagelsen
61	Elevernes oplevelse af rekrutteringen
64	Kommunernes finansiering af elevernes løn
69	Elevers og færdiguddannedes vurdering af uddannelsen
69	Frafaldsmønstre
69	Vurdering af skoleundervisningen
78	Vurdering af praktikken
84	Elevers fremtidsplaner efter pgu
87	Færdiguddannedes beskæftigelse efter pgu
93	Arbejdsmarkedets tilfredshed med de færdiguddannede
93	Baggrundsoplysninger om deltagende institu- tioner i undersøgelsen blandt ansættelsessteder og praktikpladser
95	Ansættelsesstedernes vurdering af færdig- uddannede fra pgu
101	Vurdering af praktikken og samarbejdet herom
101	Skolernes vurdering af praktikken og samarbejdet herom
104	Praktikstedernes vurdering af praktikken og samarbejdet herom
113	Samarbejdet med kommunen/amtet

114 Samarbejdet mellem kommuner og uddannelsesinstitutioner

114 Kommunernes vurdering af samarbejdet

116 Skolernes vurdering af samarbejdet

119 Vurderinger af pgu-uddannelsens styrker og svagheder

119 Kommunernes vurderinger

122 Skolernes vurderinger

124 Elever og færdiguddannedes vurderinger af pgu

127 Aftagernes samlede vurdering af pgu-uddannelsen

Evalueringens baggrund og formål

PLS Consult præsenterer hermed evalueringen af den pædagogiske grunduddannelse (pgu).

Evalueringen er gennemført for Undervisningsministeriet i perioden januar-juni 1999 og skal danne grundlag for Folketingets vurdering af behovet for en eventuel revision af "Lov om grundlæggende social- og sundhedsuddannelser m.v." Evalueringen omhandler både den ordinære ungdomsuddannelse og merituddannelsen og indeholder en beskrivelse, analyse og vurdering af uddannelsens indhold og struktur i forhold til elevforudsætninger, arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet.

De overordnede mål med evalueringen er at belyse:

- 1 Kommunernes dimensionering, rekruttering af elever og finansiering af elevernes løn
- 2 Elevernes baggrund og udbytte af uddannelsen - herunder efterfølgende beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder
- 3 Elevernes tilfredshed med undervisningen og uddannelsens indhold
- 4 Arbejdsmarkedets tilfredshed med de færdiguddannede - i hvor høj grad tilføres det pædagogiske arbejde kvalitet gennem uddannelsen
- 5 Skole-praktik samspillet
- 6 Uddannelsens niveau, mål, fag og prøver i forhold til længde, elevgrundlag, arbejdsmarked og videreuddannelsesmuligheder
- 7 Fordele og ulemper ved uddannelsens placering i uddannelsessystemet som en grundlæggende social- og sundhedsuddannelse.

Den pædagogiske grunduddannelse (pgu)

Den pædagogiske grunduddannelse etableredes med "Lov om grundlæggende social- og sundhedsuddannelser m.v." i efteråret 1996¹⁾. De nærmere rammer for uddannelsen er fastlagt ved "Bekendtgørelse om den grundlæggende pædagogiske uddannelse til pædagogmedhjælper, dagplejer, omsorgsmedhjælper osv."²⁾ Det første hold på uddannelsen startede i januar 1997.

Uddannelsen udspringer af den nuværende regerings "Uddannelse til Alle" program, og sigtet er dermed både at give arbejdet i dag- og døgnforanstaltninger et kvalitativt løft, og at skabe en uddannelsesmulighed til en stor gruppe på et hidtil uddannelsesudækket område.

Formålet med uddannelsen er dels, at eleverne tilegner sig forudsætninger for at udføre pædagogisk og omsorgsrettet arbejde på området, dels at de tilegner sig viden om samfundet og udvikler sig personligt, og endelig at kvalificere til videre uddannelse.

Uddannelsen eksisterer både som en ordinær ungdomsuddannelse og som en særligt tilrettelagt merituddannelse under lov om åben uddannelse. Sidstnævnte er rettet mod personer, der inden for de seneste tre år har haft sammenlagt mindst ét års beskæftigelse på de pædagogiske eller tilgrænsende arbejdsområder.

Uddannelsen er placeret som en del af et samordnet system af social- og sundhedsuddannelser, og er fysisk placeret på en række social- og sundhedsskoler og seminarier landet over. Den er tilrettelagt i overensstemmelse med en uddannelsesordning godkendt i fællesbestyrelsen, der er det øverste organ for uddannelsessystemet i amtet. I fællesbestyrelsen sidder

---

1) Det aktuelle lovgrundlag er bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 759 af 21. oktober 1998.

2) Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 851 af 24. september 1996.

repræsentanter for amtsrådet, kommunalbestyrelser i amtet og de færdiguddannedes organisationer. Der eksisterer et uddannelsesråd for uddannelserne i uddannelsessystemet, således også for pgu-uddannelsen.

Eleverne på den ordinære grunduddannelse ansættes som elever af kommuner eller amter. For elever, der kommer direkte fra 9. klasse er tilrettelagt et særligt indgangså, hvor eleverne er SU-berettigede, hvis de er over 18 år. Eleverne på merituddannelsen optages direkte på uddannelsesinstitutionerne, og kan få orlovsydelse eller VUS-støtte, samt for ansatte pædagogmedhjælpere, dagplejere og omsorgsmedhjælpere en overenskomstfastsat opskolingsydelse eller opsupplering til fuld løn, der betales af kommunerne. I nogle kommuner er indgået lokale aftaler om, at pædagogmedhjælpere bevarer deres løn under uddannelsen.

Den ordinære ungdomsuddannelse er en vekseluddannelse, der kombinerer teori og praktik. Varigheden er 1½ år, heraf to praktikperioder af sammenlagt ½ års varighed. Merituddannelsen er som udgangspunkt en ren teoretisk uddannelse af varighed 1 år. Skolen og den ansættende kommunale myndighed planlægger den teoretiske undervisning hhv. praktikundervisningen i overensstemmelse med uddannelsesordningen. Skolen og praktikstedet har ansvaret for den konkrete gennemførelse, ligeledes i overensstemmelse med uddannelsesordningen.

Den teoretiske undervisning har samme indhold for merituddannelsen og den ordinære grunduddannelse, og omfatter undervisning i fire områdefag (ca. 70%), dansk på niveau C (ca. 20%) og valgfag (ca. 10%). De fire områdefag er pædagogik med psykologi (1/3), kultur og aktivitetsfag (1/3), samfundsfag på niveau E (1/6) og sundhedsfag (1/6). Fagernes målsætninger er nærmere beskrevet i bekendtgørelsen.

Det er fastlagt i bekendtgørelsen, at en del af undervisningen foregår som tematisk undervisning, hvori indgår elementer fra

de forskellige områdefag og fra faget dansk. Den tematiske undervisning er ofte tilrettelagt som projektarbejde. Temaerne kan være rettet mod særlige områder i det pædagogiske arbejde. I den tematiske undervisning kan desuden indgå observations- og øvelsespraktik - f.eks. af to ugers varighed.

Evalueringens datagrundlag

Evalueringen er baseret på et omfattende kvantitativt og kvalitativt datagrundlag, der inddrager et bredt spektrum af aktører.

I det følgende beskrives de datakilder, der danner grundlag for evalueringen.

Spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige kommuner og amter

For at blive optaget på den ordinære pgu-uddannelse skal man ansættes som elev af en kommune eller en amtskommune. Der er derfor gennemført en postal spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige kommuner og amter. Kommunerne er bl.a. blevet spurgt om deres rekruttering af elever, finansieringen af elevpladser, deres samarbejde med uddannelsesinstitutionerne og kommunerne samt deres generelle vurdering af uddannelsen.

Kvalitative interview med udvalgte kommuner

Som supplement til spørgeskemaundersøgelsen er der gennemført 12 kvalitative interview blandt kommuner. De kvalitative interview har især søgt at belyse problemstillinger vedrørende kommunernes finansiering af elevpladser.

Kvalitative interview med samtlige uddannelsesinstitutioner

Der er gennemført kvalitative interview med samtlige uddannelsesinstitutioner, der udbyder pgu-uddannelsen. Skolerne er herunder bl.a. blevet spurgt om deres vurdering af den teoretiske uddannelse, praktikuddannelsen og samarbejdet med såvel praktiksteder som kommuner og amter.

Spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige elever og færdiguddannede

Der er gennemført en postal spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige elever og færdiguddannede på pgu-uddannelsen. Undersøgelsen omfatter både den ordinære ungdomsuddannelse og merituddannelsen og belyser elevernes baggrund og udbytte af uddannelsen - herunder efterfølgende beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder samt deres tilfredshed med undervisningen og uddannelsens indhold.

Fokusgruppemøder med elever og færdiguddannede

Som et supplement til spørgeskemaundersøgelsen er der afholdt to fokusgruppemøder med elever og færdiguddannede fra pgu-uddannelsen.

Telefoninterview med praktiksteder

Der er gennemført telefoninterview med 124 praktiksteder. Undersøgelsen er gennemført blandt et tilfældigt udvalg af praktiksteder oplyst af skolerne. Praktikstederne er bl.a. blevet spurgt om deres vurdering af sammenhængen mellem teoriundervisningen og praktikken samt samarbejdet med henholdsvis uddannelsesinstitutioner og kommuner.

Telefoninterview med ansættelsessteder

Der er gennemført telefoninterview med 111 institutioner inden for det pædagogiske område, der har ansat færdiguddannede pgu'ere fra enten merituddannelsen eller den ordinære uddannelse. Hovedtemaer i undersøgelsen er bl.a. ansættelsesstedernes indtryk af uddannelsen, samt deres vurdering af de kvalifikationer og kompetencer den giver eleverne m.v.

Undersøgelsernes svarprocenter

Nedenfor er angivet de opnåede svarprocenter i de respektive spørgeskemaundersøgelser. Der er i undersøgelsen blandt kommuner og amter opnået en svarprocent på 87%, og i undersøgelsen blandt elever og færdiguddannede en svarprocent på 69%. De opnåede svarprocenter må betegnes som meget tilfredsstillende.

Undersøgelsen blandt kommuner og amter

Antal udsendte:	289 (14 amter)
Antal returnerede:	251 (14 amter)
Svarprocent:	87% (100%)

Undersøgelsen blandt elever og færdiguddannede:

Antal udsendte:	2450
Antal returnerede:	1682
Svarprocent:	69%

En evaluering af den pædagogiske grunduddannelse må ske ud fra uddannelsens egne præmisser, således at evalueringens resultater sammenholdes med de målsætninger, der blev opstillet for uddannelsen ved dens etablering.

I det følgende vil centrale målsætninger for den pædagogiske grunduddannelse blive sammenholdt med evalueringens resultater opdelt på rapportens hovedtemaer. I forlængelse heraf vil PLS Consult afslutningsvis vurdere fordele og ulemper ved uddannelsens nuværende placering i uddannelsessystemet som en grundlæggende social- og sundhedsuddannelse.

Kommunernes dimensionering, rekruttering af elever og finansiering af elevernes løn

Optagelsen i den ordinære pgu-uddannelse sker via kommunerne i form af indgåelse af en elevkontrakt. Dimensioneringen til uddannelsen fastsættes af den enkelte kommune, der på baggrund af egne behov fastsætter antallet af pladser. Ved etableringen af pgu-uddannelsen blev det i lovens bemærkninger forventet, at det årlige optag til den ordinære uddannelse ved kommunerne ville være to årlige optag på i alt 1000 elever.

Evalueringen viser, at kommunernes og amternes dimensionering og rekruttering af elever til den ordinære pgu-uddannelse ikke opfylder de forventede mål for omfanget af optaget. Det samlede antal af oprettede elevpladser er lavere end det forventede antal og langt lavere end antallet af ansøgere til uddannelsen.

De adspurgte kommuner og amter oplyser, at de siden uddannelsens etablering og indtil nu tilsammen har oprettet 951 elevpladser til den ordinære uddannelse. Denne konklusion bygger blandt andet på følgende resultater: Ca. halvdelen af de

adspurgte kommuner og ni ud af de 14 amter har oprettet elevpladser til den ordinære uddannelse. Antallet af ansøgere til den ordinære pgu-uddannelse overstiger langt det optagne antal. De adspurgte kommuner og amters svar viser, at der ved sidste optag var 3912 personer, der søgte elevplads, og at kommunerne optog ca. 16% af deres ansøgere, mens amterne optog omkring 7% af deres ansøgere. De interviewede skoler fremhæver generelt, at de møder mange unge, som er interesserede i at starte på den ordinære pgu-uddannelse, men som er forhindret i dette, da deres kommune kun har oprettet ganske få elevpladser eller eventuelt slet ikke nogen.

Evalueringen viser, at hovedårsagerne til at kommuner og amter i begrænset omfang har oprettet elevpladser dels er, at der henvises til manglende økonomiske ressourcer og økonomisk incitament for at oprette elevpladser og dels, at der i en del kommuner opleves modvilje mod etablering af uddannelsen blandt personalet i institutionerne.

Denne konklusion bygger på følgende resultater: Over halvdelen (54%) af de adspurgte kommuner og amter svarer, at de oplever barrierer for oprettelsen af pgu-elevpladser. De barrierer, der typisk nævnes, er, at kommunen mangler økonomiske ressourcer, og at uddannelsen ikke vurderes at være udgiftsneutral for kommunen. Da kommunerne ikke er forpligtede til at oprette elevpladser, vælger mange at undlade dette.

En relativt stor andel (36%) af de adspurgte kommuner og amter oplever, at de eksisterende regler for finansiering af elevernes løn hæmmer rekrutteringen til den ordinære uddannelse. Derimod finder hovedparten (57%), at reglerne for finansiering af elevernes løn på merituddannelsen er hensigtsmæssige.

Elevernes baggrund og udbytte af uddannelsen - herunder efterfølgende beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder

Den pædagogiske grunduddannelse er led i regeringens indsats for skabe uddannelse til alle unge (UTA). Etableringen af uddannelsen skal bidrage til at finde beskæftigelsesområder,

der ikke er dækket af uddannelse. Uddannelsen skal både give eleverne faglige kvalifikationer til at kunne varetage opgaver inden for det pædagogiske område og samtidig kvalificere til videre uddannelse inden for det pædagogiske og sociale område.

Evalueringen viser, at pgu-uddannelsen har levet op til målsætningerne om at fremme beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder samt motivation for videre uddannelse. Uddannelsen har tiltrukket en aldersmæssigt bred gruppe af personer, hvoraf langt størstedelen inden pgu ikke har besiddet nogen kompetencegivende uddannelse.

Denne konklusion bygger på følgende resultater:

Høje andele af de, som har søgt ind på den pædagogiske grunduddannelse havde før pgu ikke de formelle kvalifikationer, der forudsættes for at kunne få optagelse på et seminarium. Blandt elever og færdiguddannede på både den ordinære uddannelse og merituddannelsen har hhv. 48% og 51% grundskolen som højeste afsluttede uddannelse. Kun en mindre andel af elever og færdiguddannede på den ordinære uddannelse (11%) og merituddannelsen (7%) har gymnasial uddannelse (gymnasie, hf, hhx eller htx).

Hovedparten (70%) af de adspurgte færdiguddannede er i arbejde efter afslutningen af pgu-uddannelsen. 31% af de færdiguddannede er vendt tilbage tilbage til deres job efter endt orlov.

Når man sammenligner elevernes beskæftigelse før og efter pgu-uddannelsen ses, at der blandt gruppen, der har gennemført uddannelsen er 10% færre i arbejdsledsløsheds-/beskæftigelsesprojekter. 32% af de færdiguddannede var før pgu arbejdsløse/under revalidering eller i et beskæftigelsesprojekt, mens denne gruppe efter pgu kun udgør 20%. Hovedparten (58%) af elever og færdiguddannede svarer, at pgu har øget deres lyst til videreuddannelse og at andelen, der svarer dette, er høj både på merituddannelsen (63%) og den ordinære uddannelse

(50%). Hele 45% svarer, at de har planer om senere at videreuddanne sig. Blandt de, der har svaret, at de vil videreuddanne sig, siger de fleste (90%), at de vil uddanne sig til pædagog.

633 af de adspurgte i undersøgelsen er færdiguddannede, og heraf er 33 personer, svarende til 5% nu under uddannelse. Stort set alle af disse er under uddannelse som pædagog. Langt hovedparten af disse (85%) karakteriserer pgu-uddannelsen som et godt fundament for videreuddannelse som pædagog. Denne vurdering deles også af de interviewede skoler, der vurderer, at pgu-uddannelsens længde og faglige indhold er et tilstrækkeligt godt grundlag for videreuddannelse som pædagog.

En gennemgang af baggrunden for de personer, der er optaget på den ordinære pgu-uddannelse, viser, at den egentlig ikke har nogen særlig "ung" profil. 45% af de adspurgte på den ordinære uddannelse er over 25 år. Dette viser, at den ordinære uddannelse således både fungerer som ungdomsuddannelse og som uddannelsesmulighed for personer, der ønsker at skifte erhverv, eller som eventuelt ikke tidligere har fået en uddannelse.

Elevernes tilfredshed med undervisningen og uddannelsens indhold

Pgu-uddannelsens indhold har et flersidet mål, idet uddannelsen dels skal give eleven faglige kvalifikationer til varetage arbejdet inden for den pædagogiske sektor og dels bidrage til elevens almene kvalifikationer for videre uddannelse og personlige udvikling.

Evalueringen viser, at hovedparten af eleverne og de færdiguddannede er tilfredse med pgu-uddannelsens undervisning og indhold, og svarene fra elever og færdiguddannede tegner tilsammen billedet af, at det er lykkedes at etablere en uddannelse, der i høj grad er baseret på projektbaseret og tematiseret undervisning, og som har formået at udfordre og udvikle de studerende både fagligt

og personligt. Denne konklusion bygger blandt andet på følgende resultater: Uddannelsen har sammenlagt et meget begrænset frafald (2% af de adspurgte i undersøgelsen) sammenlignet med andre uddannelser. De, der oplyser, at de har overvejet at afbryde uddannelsen, nævner, at det primært har sammenhæng med personlige eller familiemæssige problemer og kun en mindre del nævner uddannelsesniveau og arbejdsbelastning som årsag.

Hovedparten af de adspurgte elever og færdiguddannede er generelt tilfredse med udbyttet af undervisningen i dansk og de fire områdefag. Svarpersonernes supplerende kommentarer i spørgeskemaundersøgelserne samt på afholdte fokusgrupper fremhæver, at uddannelsens projektbaserede og tematiserede undervisningsformer har udfordret dem både personligt og fagligt, således at de har fået styrket og erkendt nye sider af sig selv. Mange karakteriserer det således, at de forinden havde frygtet at skulle "på skolebænken igen", men at det har været en positiv oplevelse, som har fornyet deres syn på sig selv og øget deres selvtillid og motivation for uddannelse i det hele taget.

Med hensyn til *uddannelsens længde* viser evalueringen, at der blandt elever og færdiguddannede er der delte meninger om, hvorvidt uddannelsens længde er passende. Andelen, der finder at uddannelsen er for kort, er især høj (54%) blandt de optagne på merituddannelsen, mens relativt færre (21%) af elever og færdiguddannede fra den ordinære uddannelse finder, uddannelsen er for kort. Mange af elever og færdiguddannede, især de merituddannede finder, at uddannelsen er meget kompakt, og at det er svært at komme i dybden med stoffet.

Hovedparten (73%) vurderer, at der er fag, der burde fylde mere i uddannelsen. Der efterspørges især mere pædagogik med psykologi samt mere kultur- og aktivitetsfag. Omvendt finder en del, at fagene dansk og samfundsfag gerne må fylde mindre.

Arbejdsmarkedets tilfredshed med de færdiguddannede

Et af målene med etablering af pgu-uddannelsen var at give det pædagogiske område "et kvalitativt løft". I bemærkningerne til loven blev det vurderet, at der på området skønsmæssigt er beskæftiget over 50.000 uden pædagogisk uddannelse.

Evalueringen viser, at de færdiguddannede fra pgu-uddannelsen, på trods af den korte tid, uddannelsen har eksisteret, har fået en fin modtagelse på arbejdsmarkedet. Aftagerne vurderer generelt, at pgu-uddannelsen tilfører det pædagogiske arbejde kvalitet, idet en stor andel vurderer, at "pgu gør en forskel".

Denne konklusion bygger blandt andet på følgende resultater: Hovedparten (59%) af de interviewede institutioner, der har ansat færdiguddannede pgu'ere, vurderer, at pgu'erne generelt er mere kvalificerede end den arbejdskraft, institutionen ellers kan finde til de job, som pgu-uddannelsen retter sig imod. Kun 3% svarer, at pgu'erne generelt er mindre kvalificerede end andre ansøgere. Ansættelsesstederne begrundet generelt deres positive vurderinger med, at pgu'erne har en bredere faglig baggrund og en større teoretisk viden, særligt med hensyn til pædagogik og psykologi. Sammenlagt 77% af ansættelsesstederne vurderer, at pgu-uddannelsen i stort omfang/i et vist omfang "gør en forskel".

Skole-praktik samspillet

Pgu-uddannelsen er opbygget som en vekseluddannelse. Den ordinære uddannelse omfatter 1 års skoleundervisning og 1/2 års praktik, bestående af to praktikperioder på hver tre måneder.

Evalueringen viser, at praktikdelen på den pædagogiske grunduddannelse er meget velfungerende, og bedømmes meget positivt fra både elever, skolers og praktiksteders side. Denne konklusion bygger blandt andet på følgende resultater: Langt hovedparten af elever og færdiguddannede (henholdsvis 75% og 84%)

vurderer, at skoleundervisningen gav en god forberedelse til henholdsvis første praktikperiode og anden praktikperiode. Der er blandt elever og færdiguddannede generelt stor tilfredshed med praktikstedernes rammer for praktikken.

81-84% af *elever og færdiguddannede* er tilfredse/meget tilfredse med praktikstedets velkomst og introduktion, dets evne til at give konstruktiv kritik og dets klarhed i begrundelsen for praktikanternes standpunktsbedømmelse.

Skolerne vurderer generelt, at kommunerne og amternes samarbejde om etableringen af praktikpladser fungerer nogenlunde.

Hovedparten (57%) af de adspurgte *praktiksteder* vurderer, at der er en god sammenhæng imellem skole- og praktikundervisningen. Hovedparten (76%) af praktikstederne svarer, at de er tilfredse med elevernes evne til at udfylde deres rolle i praktikforløbet.

Evalueringen viser, at der generelt er et velfungerende samarbejde mellem skolerne og praktikstederne: Hovedparten (66%) af praktikstederne vurderer, at der generelt er et velfungerende samarbejde med skolen og hovedparten af skolerne har samme vurdering.

Evalueringen viser ligeledes, at der er et velfungerende samarbejde mellem praktikstedet og kommunen/amtet. Hovedparten (75%) af de interviewede praktiksteder vurderer, at der generelt er et velfungerende samarbejde mellem praktikstedet og kommunen/amtet. Der er kun få forslag med hensyn til hvilke forbedringer, der kan ske i samarbejdet mellem praktikstedet og kommunen/amtet. Det typiske forslag går på, at kommunerne i højere grad bør gøre sig klart, hvad de vil med pgu'erne og indgå i en nærmere dialog med institutionerne herom.

Uddannelsens niveau, mål, fag og prøver i forhold til længde, elevgrundlag, arbejdsmarked og videreuddannelsesmuligheder

PLS Consult vurderer, at pgu-uddannelsens nuværende udformning har et hensigtsmæssigt fagligt indhold og niveau i forhold til dens længde, elevgrundlag samt arbejdsmarkeds- og videreuddannelsesmuligheder. Denne konklusion bygger på en sammenholdelse af, at uddannelsen har et begrænset frafald og samtidig formår at give elever og færdiguddannede et fagligt og personligt udbytte, der vurderes positivt af både praktiksteder og arbejdsmarkedet. Ligeledes må pgu-uddannelsens indhold og længde vurderes som hensigtsmæssig i relation til at fremme elevernes videreuddannelsesmuligheder. Både de interviewede skoler samt de færdiguddannede, der nu er under uddannelse vurderer, at pgu-uddannelsen udgør et tilstrækkeligt grundlag for at videreuddanne sig som pædagog.

På baggrund af kommentarer og udsagn fra elever og færdiguddannede i spørgeskemaundersøgelserne og på afholdte fokusgruppemøder vurderer PLS Consult, at pgu-uddannelsens nuværende længde (1 år for merituddannelsen, 1½ år for den ordinære uddannelse) er passende. Mange fremhæver, at uddannelsens begrænsede længde gør den attraktiv og var medvirkende til, at de søgte optagelse. Ligeledes karakteriseres det som væsentligt, at man kan få løn under uddannelsen, idet mange af de optagne er etablerede og har forsørgelsesmæssige forpligtelser.

Vurdering af fordele og ulemper ved uddannelsens placering i uddannelsessystemet som en grundlæggende social- og sundhedsuddannelse

Evalueringen viser overordnet, at pgu-uddannelsens organisering og samarbejdet om både dens skoleundervisning og dens praktiskdel generelt vurderes positivt af alle parter, det være sig skoler, praktiksteder, kommuner og eleverne. Selve organiseringen af uddannelsen og placeringen af optaget ved kommunerne fungerer således hensigtsmæssigt.

Evalueringen viser dog samtidig, at antallet af optagne ved kommunerne er langt lavere end antallet af ansøgere, og at en del af kommunerne henviser til, at de oplever økonomiske og holdningsmæssige barrierer for at optage elever. Evalueringen viser, at merituddannelsen, som er udbudt og finansieret efter reglerne om åben uddannelse og har direkte skoleoptag, ikke er præget af de samme barrierer for optag af elever, som den ordinære uddannelse.

Det nuværende princip for kommunernes rekruttering til og dimensionering til den ordinære uddannelse er, at den enkelte kommune selv fastlægger antallet af elevpladser og således kan afpasse dette efter en vurdering af regionens behov for færdiguddannede på arbejdsmarkedet. Dette kan betegnes som en form for *udbudstyret* optag af elever, og denne model tilgodeser, at kommunen kan afpasse optaget efter det vurderede behov og har samtidig den fordel, at der er praktikpladsgaranti.

Et centralt spørgsmål i forlængelse af denne evaluering er således at overveje, om det vil være hensigtsmæssigt at fortsætte det hidtidige princip med udbudstyret optag eller alternativt at etablere en højere grad af efterspørgselsstyret optag. Dette valg vil være et politisk spørgsmål, og nærværende evaluering giver ikke i sig selv direkte svar, på hvorvidt den ene eller den anden løsning vil være mest hensigtsmæssig at vælge.

Resumé af hovedresultater

I det følgende præsenteres evalueringens hovedresultater opdelt efter rapportens afsnit.

Kommuners og amters rekruttering til uddannelsen

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At 49% af de adspurgte kommuner og ni ud af de 14 amtskommuner har oprettet elevpladser til den ordinære uddannelse.
- At de adspurgte kommuner og amter indtil nu tilsammen har oprettet 951 elevpladser til den ordinære uddannelse. Heraf har kommunerne forestået oprettelse af de 839 pladser, og amterne 112 pladser.
- At antallet af ansøgere til den ordinære pgu-uddannelse er langt større end det optagne antal. De adspurgte kommuner svarer, at de samlet modtog 3108 ansøgninger, og amterne 804 ansøgninger, dvs. at i alt 3912 personer søgte elevplads i forbindelse med sidste optag. Når antallet af ansøgere sammenholdes med optaget svarer det til, at kommunerne sammenlagt har optaget cirka 16% af deres ansøgere, og amterne omkring 7% af ansøgerne.
- At kommuner og amter er delte med hensyn til, hvorvidt de oplever barrierer for oprettelsen af pgu-elevpladser, idet 54% finder, at dette "i høj" eller "nogen grad" er tilfældet, mens 32% svarer, at de slet ingen barrierer har oplevet.
- At der er en klar tendens til, at de kommuner, der har oplevet barrierer, er de, der ikke har oprettet pladser. De barrierer, der opleves, er typisk manglende økonomiske ressourcer, at uddannelsen ikke er udgiftsneutral for kommunerne,

modvilje fra pædagoger på institutionsniveau og det begrænsede kendskab til en ny uddannelse.

- At kommuner og amter oplever relativt mindre barrierer for oprettelsen af praktikpladser. 67% svarer således, at de kun i “begrænset grad” eller “slet ikke” har oplevet barrierer ved at skulle skaffe praktiksteder, mens 33% vurderer, at der “i høj” eller “nogen grad” har været sådanne barrierer.
- At 30% af de deltagende kommuner og amter har kunnet tilbyde forskelligt indhold i de to praktikperioder til “alle elever”, mens 33% ikke har kunnet tilbyde dette til nogen elever overhovedet.
- At kommuner og amter typisk rekrutterer deres elever gennem offentligt opslag, mens det er mindre anvendt at rekruttere ansøgerne fra kommunens revalideringsafdeling.
- At langt hovedparten (90%) af de amter og kommuner, der har oprettet pgu-elevpladser benytter sig af skriftlig ansøgning kombineret med individuel samtale, som visitations- og udvælgelsesmetode til elevpladserne. De kriterier der lægges vægt på er typisk: Interesse for arbejdet med børn, relevant erhvervs erfaring, modenhed og at ansøgeren er fyldt 18 år. Andre kommuner nævner, at de lægger vægt på at tilbyde uddannelsen til “svage unge”.

Skolernes vurdering af kommunernes rekruttering

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At skolerne overordnet vurderer, at rekrutteringen sker nogenlunde hensigtsmæssigt *i de kommuner og amter, der har oprettet pgu-pladser*, men at der på den anden side oprettes for få pladser i forhold til søgningen til uddannelsen. Skolerne fremhæver kort sagt, at en stor del af kommunerne og amterne slet ikke har oprettet pladser, og at de, der har gjort det, har oprettet for få.

- At de regler og vilkår, der er for finansieringen af uddannelsen resulterer i, at en del kommuner ansætter mange personer fra kommunens "interne system". Dette opfattes som uhensigtsmæssig både for elever og uddannelse. Nogle skoler fremhæver på den anden side, at det er et af målene med pgu at give svagere grupper en uddannelsesmulighed.
- At det er skolernes opfattelse, at den helt dominerende årsag til at mange kommuner ikke opretter pladser, er, at det koster kommunerne penge.
- At det generelt er skolernes opfattelse, at rekrutteringen til uddannelsen hæmmes meget af den måde, uddannelsen er organiseret på. Særligt opfattes det som et problem at optaget ligger hos kommunerne. Det primære forslag til forbedring af rekrutteringen er således, at optaget kommer væk fra kommunerne. Som alternativ foreslår skolerne, at undervisningsministeren i loven får mulighed for i særlige tilfælde at pålægge amtsråd og kommunalbestyrelser at foretage et årligt mindste antal elevansættelser, som det kendes fra social- og sundhedsuddannelserne.

Pgu-elevernes baggrund ved optagelsen

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At hovedparten (61%) af eleverne i undersøgelsen er/har været optaget på merituddannelsen, mens de resterende 39% er/har været elever på den ordinære grunduddannelse. Blandt eleverne på den ordinære uddannelse har 19% gennemført det fælles indgangsar.
- At kun 2% af respondenterne har afbrudt uddannelsen. Sammenlignet med andre uddannelser har pgu-uddannelsen således et meget begrænset frafald.

Elevernes oplevelse af rekrutteringen

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At hovedparten (74-76%) af pgu-eleverne er tilfredse med den tilbudte information om pgu, og at andelen af tilfredse stort set er den samme på merituddannelsen og den ordinære uddannelse.
- At de forhold, man alligevel gerne ville have haft mere information om, typisk er løn og ferieforhold, forventede udgifter til bøger, studietur og egenbetaling samt uddannelsens faglige indhold og niveau og uddannelsens efterfølgende anvendelsesmuligheder, bl.a. i forbindelse med optagelsen på seminariet.

Kommunernes finansiering af elevernes løn

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At 43% af kommunerne og amterne mener, at de eksisterende regler og vilkår for finansieringen af elevernes løn på den ordinære uddannelse ikke er hensigtsmæssige, mens 38% finder, at de er hensigtsmæssige. Som årsager nævnes primært, at uddannelsen er ikke udgiftsneutral, og at der er problemer med at udnytte de to gange tre måneders praktikophold hensigtsmæssigt i institutionernes normering.
- At 36% af de deltagende kommuner og amter i forlængelse af ovenstående mener, at de eksisterende regler for finansiering af elevernes løn hæmmer rekrutteringen til den ordinære uddannelse, mens 27% vurderer, at reglerne har en neutral betydning.
- At hovedparten (57%) af de adspurgte kommuner og amter finder, at reglerne for finansiering af elevernes løn på *merituddannelsen* er hensigtsmæssige, mens 21% mener, at de ikke er hensigtsmæssige. De sidste fremhæver typisk: At uddannelsen opleves som en belastning af kommunens økonomi, at institutionernes økonomi belastes, og at reglerne på området opleves som unødigt komplicerede og bureaukratiske. Desuden fremhæves, at de gældende regler også kan være uhensigtsmæssige i forhold til *elevernes* økonomi og, at det

kan være et problem for nogle unge, at de ikke kan få uddannelsesorlov/VUS, før de er 25 år, hvilket kan gøre det vanskeligt at gennemføre uddannelsen.

- At 28% af kommunerne og amterne mener, at reglerne for finansieringen af elevernes løn har neutral betydning for rekrutteringen til merituddannelsen, mens 20% mener, at de hæmmer rekrutteringen, og 10% omvendt finder, at reglerne fremmer rekrutteringen til merituddannelsen. De årsager, der fremhæves er typisk: At økonomiske begrænsninger i kommunerne eller på de enkelte institutioner kan hæmme rekrutteringen, at en del ældre medarbejdere ikke selv har råd til at tage uddannelsen, og at reglerne på området er komplicerede
- At kun 6% af de adspurgte kommuner/amter har etableret jobrotation som led i finansieringen af elevpladser på den ordinære pgu-uddannelse. Det oplyses typisk, at en jobrotationsordning kan være svær at gennemføre i samspil med pgu-uddannelsen. Dette begrundes dels med, at praktikforløbet er relativt kort, dels at det er svært at finde kvalificerede ledige til rotationen.
- At undersøgelsen endvidere viser, at 37% af amter og kommuner bruger merituddannelsen til opkvalificering af medarbejdere, mens 52% ikke gør. Blandt de kommuner, der bruger merituddannelsen som opkvalificering, svarer 52%, at de også yder tilskud til deltagerbetaling, mens 31% tilkendegiver, at de ikke yder tilskud.

Elevers og færdiguddannedes vurdering af uddannelsen

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At 18% svarer, at de på et tidspunkt *har overvejet* har afbryde uddannelsen. Ser man på uddannelserne særskilt, så fremgår det, at 16% af eleverne på merituddannelsen på et tidspunkt

har overvejet at afbryde uddannelsen, mens 23% af eleverne på den ordinære uddannelse har overvejet dette.

- At de, der svarer, at de har overvejet at afbryde uddannelsen, typisk nævner, at det har sammenhæng med personlige eller familiemæssige problemer. Mange har følt, at belastningen i forhold til familien var for stor, og en del oplyser, at de ikke var klar over, at uddannelsen i nogle henseender var på så højt et teoretisk niveau, eller at arbejdsbelastningen var så høj.
- At hovedparten af de adspurgte elever og færdiguddannede generelt er tilfredse med udbyttet af undervisningen i dansk og de fire områdefag. Med hensyn til fagene dansk, pædagogik med psykologi, samfundsfag og sundhedsfag svarer mellem 71 og 78% således, at de er "meget tilfredse" eller "tilfredse" mens 5-8% er "utilfredse" eller "meget utilfredse". Andelen af tilfredse er lidt lavere mht. kultur- og aktivitetsfag, hvor 64% er "meget tilfredse" eller "tilfredse" mens 12% er "utilfredse" eller "meget utilfredse".
- At de *utilfredse* elever og færdiguddannede typisk begrundes deres utilfredshed med, at de oplevede, at niveauet i det givne fag var for højt eller for lavt, at faget ikke lige havde det fokus, eleverne selv synes var spændende eller mest relevant.
- At 73% mener, at der er fag, der burde fylde mere i uddannelsen. De fleste efterspørger mere pædagogik med psykologi (59% af svarpersonerne) samt mere kultur og aktivitetsfag (44%). Lidt lavere andele ønsker mere plads til valgfag (28%) og sundhedsfag (19%).
- At der omvendt er 37%, der finder, at der er fag, der burde fylde mindre i uddannelsen. Af de 37%, der finder, at der er fag der burde fylde mindre i uddannelsen, nævner den største andel (57%) faget dansk.

- At de elever fra både merituddannelsen og den ordinære uddannelse, der finder, at dansk burde fylde mindre i uddannelsen, fremhæver to begrundelser: Dels finder de ikke, at det er nødvendigt af have dansk på så højt et niveau, dels mener de, at nogle af de ting, der undervises i - eksempelvis reklameanalyse og lyrikopgaver - er irrelevante.
- At 32% af elever og færdiguddannede mener, at nye fag burde indgå i uddannelsen, og at de bl.a. har følgende forslag:
  - Mere førstehjælp
  - Mere musik, bevægelse, drama og idræt
  - Mere undervisning, der vedrører handicappede børn og problembørn, samt to-kulturelle børn
  - Mere edb
  - Naturfag/økologi.
- At der blandt elever og færdiguddannede er størst tilfredshed med *den tematiserede undervisning*. 79% angiver således, at de er "meget tilfredse" eller "tilfredse" med udbyttet heraf. Der er også stor tilfredshed med *udbyttet af det afsluttende temaprojekt* (75%) og med *sammenhængen mellem fagene* (70%). Tilfredsheden er lidt lavere, når man ser på muligheden *for indflydelse på den tematiserede undervisning* (67%) og *vejledning i forbindelse med projektundervisningen* (55%).
- At der er relativt lavere tilfredshed er med *valgfagene*, specielt med udbudet (43%), mens der er noget større tilfredshed med udbyttet heraf (59%).
- At der er relativt lavest tilfredshed med *information og studievejledning*. Således udtrykker 53%, at de er "tilfredse" eller "meget tilfredse" med informationen og vejledningen om muligheder for videreuddannelse efter pgu, mens dette blot gælder for 37%, hvad angår information og vejledning om beskæftigelsesmuligheder efter pgu.

- At 10% af de adspurgte nuværende og tidligere elever på pgu-uddannelsen oplyser, at de har modtaget specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand. Heraf oplyser hovedparten (71%), at de er "tilfredse" eller "meget tilfredse" med den hjælp, de har modtaget, mens 19% er "nogenlunde tilfredse".

Elevers og færdiguddannedes vurdering af praktikken

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At elever og færdiguddannede generelt er tilfredse med den forberedelse skoleundervisningen giver til 1. praktikperiode. 75% svarer, at undervisningen i "høj" eller "nogen grad" gav en god forberedelse.
- At de undervisningsområder, hvor forberedelsen til 1. praktikperiode vurderes som bedst, især er pædagogik og psykologi.
- At tilfredsheden med skoleundervisningens forberedelse til 2. praktikperiode er en smule højere end tilfredsheden med forberedelsen til 1. praktikperiode. 84% mener, at undervisningen i "høj" eller "nogen grad" har givet en god forberedelse, mens 15% mener, at dette kun i "begrænset grad" eller "slet ikke" er tilfældet.
- At der ikke er nævneværdige sammenhænge mellem andelen af tilfredse med skoleundervisningens forberedelse og praktikstedets type. Der er en svag tendens til, at andelen af tilfredse blandt praktikanter i daginstitutioner og skolefritidsordninger er højere end blandt praktikanter i døgninstitutioner.
- At der blandt elever og færdiguddannede generelt er stor tilfredshed med praktikstedernes rammer for praktikken. De største andele (81-84%) er "tilfredse" eller "meget tilfredse" med praktikstedets velkomst og introduktion, dets evne til

at give konstruktiv kritik og dets klarhed i begrundelsen af praktikanternes standpunktsbedømmelse. Næsten lige så store andele (70-72%) er tilfredse med praktikstedets vejledning i forbindelse med praktikken, dets tilrettelæggelse af praktikken og dets evne til klar udmelding af forventninger til praktikanter.

- At andelen af tilfredse er relativt lavest med hensyn til skolerne og praktikstedernes samarbejde under praktikken (46%-48% tilfredse/meget tilfredse). De elever og færdiguddannede, der oplyser, at de er utilfredse med samarbejdet mellem skolen og praktikstedet i 1. og/eller 2. praktikperiode, svarer, at de har den opfattelse, at der slet ikke har været noget samarbejde eller kun meget lidt. I forlængelse heraf nævnes kommunikations- og informationsproblemer mellem skole og praktiksteder, mens nogle efterlyser, at repræsentanter fra skolen kommer på besøg ude på praktikstedet. Enkelte nævner, at den manglende kommunikation resulterede i usikkerhed om afholdelsen af ferier.
- At langt hovedparten af elever og færdiguddannede finder, at praktikundervisningen har styrket deres forudsætninger for det pædagogiske arbejde. Således vurderer 96%, at den i "høj grad" eller "nogen grad" har styrket deres forudsætninger for at udføre praktisk pædagogisk og omsorgsrettet arbejde og for at kunne arbejde selvstændigt, mens næsten lige så mange mener, at dette gør sig gældende med hensyn til forudsætninger for bedre kendskab til egne styrker og svagheder (95%) og for at kunne medvirke i planlægningen af institutionens dagligdag (92%).
- At der blandt de merituddannede er delte meninger med hensyn til hensigtsmæssigheden af en eventuel praktikperiode i merituddannelsen. For det første viser kommentarerne, at en stor del af eleverne på merituddannelsen har haft et kort praktikophold på omkring 14 dage, og at mange i deres svar henviser til, at dette er for kort tid. De fremhæver, at praktik er værdifuld, fordi man hermed får mulighed for at

snuse til specialområderne eller til områder, man ikke tidligere har beskæftiget sig med.

Elevers fremtidsplaner efter pgu

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At 20% vil vende tilbage til deres arbejde efter endt orlov, mens 70% vil søge arbejde. 9% af eleverne oplyser andre planer, herunder uddannelse. Logisk set er det særligt meritelever, der planlægger at vende tilbage til deres eget job (38%). Kun 1% af elever på den ordinære grunduddannelse svarer, at de ville vende tilbage til deres job efter endt uddannelse. Et flertal på 56% af meriteleverne vil efter pgu søge arbejde. Dette gælder for 86% af de ordinære elever.
- At der blandt de studerende, der oplyser, at de ville søge arbejde, er et flertal på 60%, som således ønsker at komme til at arbejde i daginstitution, mens 12% ønsker at komme til at arbejde i skolefritidsordning. Mindre andele ønsker at arbejde i døgninstitution (8%) og som omsorgsmedhjælper (5%), mens meget få ønsker at arbejde som dagplejere.
- At hele 45% har planer om senere at videreuddanne sig. Blandt de, der har svaret, at de vil videreuddanne sig, siger de fleste (90%), at de vil uddanne sig til pædagog.
- At andelen af elever, der forventer videreuddannelse, er lidt højere på den ordinære uddannelse end blandt eleverne på merituddannelsen.
- At 58% af alle elever og færdiguddannede har fået øget deres lyst til at videreuddanne sig, *efter at de er startet på pgu*. Her er det imidlertid karakteristisk, at det særligt er elever på merituddannelsen, der har fået skærpet deres uddannelseslyst.

De færdiguddannedes beskæftigelse efter pgu

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At hovedparten (70%) af de adspurgte færdiguddannede er i arbejde efter afslutningen af pgu-uddannelsen. 31% af de færdiguddannede er vendt tilbage tilbage til deres job efter endt orlov. 20% er arbejdsløse eller i et beskæftigelsesprojekt. De resterende er under uddannelse (6%), orlov/barsel (2%) eller andet (2%).
- At der ved sammenligning med elevernes beskæftigelse før pgu-uddannelsen ses, at der blandt gruppen, der har gennemført uddannelsen, er 10% færre i arbejdsløshed/beskæftigelsesprojekter. 32% af de færdiguddannede var før pgu arbejdsløse/under revalidering eller i et beskæftigelsesprojekt, mens denne gruppe efter pgu kun udgør 20%.
- At 54% af de færdiguddannede i arbejde fungerer som pædagogmedhjælpere i en daginstitution. 17% tilkendegiver, at de er i "andet arbejde" end de nævnte kategorier, mens 13% angiver at være pædagogmedhjælpere i en skole-fritidsordning.
- At de færdiguddannede, som svarer, at de er under uddannelse, stort set alle (94%) er i gang med en pædagoguddannelse.
- At ca. en tredjedel af samtlige færdiguddannede mener, at pgu har givet dem mulighed for at søge job, som de ellers kun vanskeligt ville have søgt før uddannelsen. Det er især færdiguddannede fra den ordinære uddannelse, der har denne opfattelse.
- At sammenlagt 85% af de, der nu er pædagogstuderende finder, at pgu-uddannelsen er "meget god" eller "god" som fundament for at læse til pædagog. Andelen er stort set den samme blandt færdiguddannede fra den ordinære uddannelse og merituddannelsen.

Arbejdsmarkedets tilfredshed med de færdiguddannede

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At hovedparten (59%) af ansættelsesstederne vurderer, at pgu'erne generelt er mere kvalificerede end den arbejdskraft, institutionen ellers kan finde til de job, som pgu-uddannelsen retter sig mod. 30% svarer "både og", mens kun 3% svarer, at pgu'erne er mindre kvalificerede end andre ansøgere. I de åbne kommentarer fremhæves, at pgu'erne får en bredere faglig baggrund og en større teoretisk viden, særligt med hensyn til pædagogik og psykologi. En del respondenter tilkendegiver imidlertid, at der fra person til person er stor forskel på, hvor mange "ekstra kvalifikationer" pgu-uddannelsen har givet eleven.
- At 36% af institutionerne svarer, at pgu'en i "stort omfang" gør en forskel, mens 41% mener, at uddannelsen i "et vist omfang" gør en forskel. Ansættelsesstederne vurderer, at det i særlig grad er den faglige baggrundsviden og de teoretiske kvalifikationer, herunder den pædagogiske og psykologiske indsigt, der øges. Ansættelsesstederne fremhæver også, at pgu-uddannelsen gør en stor forskel på det menneskelige plan, idet de færdiguddannede opleves at have gennemgået en betydelig personlig udvikling, ligesom de har fået har mere selvtillid.
- At de adspurgte ansættelsessteder er relativt mest tilfredse med pgu'ernes indsigt i *pædagogik*, deres forudsætninger for at kunne *varetage praktisk pædagogisk og omsorgsrettet arbejde*, samt med deres forudsætninger for at kunne *medvirke i planlægningen af dagliglivet i institutionen* og deres *motivation for faglig udvikling*.
- At ansættelsesstederne er relativt mindst tilfredse med pgu'ernes forudsætninger for at kunne *medvirke i sundhedsfremmende og sygdomsførebyggende aktiviteter*, samt med deres *skriftlige formuleringssevner* og den *praktiske erfaring*, de får gennem uddannelsen. De lavere andele tilfredse på disse områder skyldes dog primært, at der er større andele, der svarer "ved ikke".

Vurdering af praktikken og samarbejdet herom

Skolernes vurdering af praktikken og samarbejdet herom

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At skolerne generelt vurderer, at kommunernes og amternes samarbejde om etableringen af praktikpladser fungerer nogenlunde. Nogle skoler nævner dog, at manglende samarbejde på tværs af kommunegrænser og mellem amt og kommuner sætter grænser for udnyttelsen af praktikpladser. Det vurderes, at der er en tendens til, at praktikpladser forbeholdes egne elever. Dette begrænser, i hvor høj grad praktikken for den enkelte elev kan omfatte både normalområdet og specialområdet.
- At en del skoler vurderer, at ansvaret for koordineringen af de to praktikperioder, så eleverne får både en "normal" og en "sær"-praktik, ikke entydigt ligger hos kommune, amt eller skole. Nogle skoler oplever således, at kommuner og amter vælter koordineringsbyrden over på dem, mens andre skoler ser det som en naturlig del af deres praktikplanlægning.
- At skolerne generelt vurderer, at de praktikforløb kommuner og amter tilbyder, har en tilfredsstillende kvalitet. Det er opfattelsen, at institutionerne tager deres ansvar meget seriøst, selv om der enkelte steder er behov for at få afklaret de faglige mål og forventningerne til praktikken.
- At skolerne generelt vurderer, at samarbejdet mellem skole og praktiksted er velfungerende. Det opleves, at der er en god dialog, og at institutionerne tager deres ansvar seriøst. Enkelte beklager dog, at der ikke er afsat midler til at understøtte samarbejdet i forbindelse med uddannelsen.
- At skolerne generelt vurderer, at de faglige mål, der opstilles for praktikken, i langt de fleste tilfælde bliver indfriet.

Praktikstedernes vurdering af praktikken og samarbejdet herom

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At 57% af de adspurgte praktiksteder vurderer, at der er en god sammenhæng mellem skole- og praktikundervisningen.
- At 50% af praktikstederne mener, at eleverne har fået tilstrækkelig god forberedelse til 1. praktikperiode. 18% svarer "både og", mens 12% ikke finder, at eleverne i tilstrækkelig grad blev forberedt til praktikken.
- At hovedparten (84%) af praktikstederne har faste procedurer i forbindelse med den løbende, faglige tilbagemelding til praktikanten, samt i forbindelse med vejledningen i forbindelse med praktikken og velkomst og information til praktikanten. To tredjedele af praktikstederne har faste procedurer for den overordnede tilrettelæggelse af praktikken, mens lidt under halvdelen har faste procedurer for samarbejdet mellem skole og praktiksted.
- At hovedparten (76%) af praktikstederne svarer, at de er tilfredse med elevernes evne til at udfylde deres rolle i praktikforløbet. 17% svarer "både og", og kun 7% af deltagerne svarer, at de ikke er tilfredse.
- At hovedparten svarer ja/måske på spørgsmålet, om hvorvidt de i fremtiden vil foretrække at ansætte en pgu'er, når institutionen skal ansætte personale. 20% svarer ja og 53%, at man "måske" vil foretrække en pgu'er. 27% svarer nej.

Skole-praktik samarbejdet

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At 20% af praktikstederne finder, at der er områder, hvor ansvarsfordelingen mellem praktiksted og skole er uklar. Respondenterne har i kommentarerne svaret, at det særligt er spørgsmålet om, hvor meget de skal blande sig i elevens

opgaveskrivning samt i vedkommendes fravær, der er problemet. En del skriver også, at de ingen kontakt har til skolen.

- At 66% af praktikstederne vurderer, at der generelt er et vel-fungerende samarbejde med skolen. Kun 13% mener ikke, at dette er tilfældet. I de åbne kommentarer er det mest de skoler, der ikke finder samarbejdet tilfredsstillende, der har svaret. Nogle af disse siger, at det manglende samspil er et problem, andre, at der ikke er behov for noget samarbejde.
- At 75% af praktikstederne mener, at der generelt er et vel-fungerende samarbejde mellem praktikstedet og kommunen/ amtet. 7% svarer "både og", mens ligeledes 7% finder, at der ikke er et velfungerende samarbejde. Praktikstederne har kun få forslag til forbedringer i samarbejdet med kommunen/ amtet. Det hyppigste forslag går på, at kommunerne i højere grad bør gøre sig klart, hvad de vil med pgu'erne, og dernæst indgå en dialog med institutionerne herom.

Samarbejdet mellem kommuner og uddannelsesinstitutioner

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

Kommunernes vurdering af samarbejdet

- At et flertal på 58% af kommuner og amter finder, at ansvarsforholdene vedrørende pgu-uddannelsen ikke er uklare, mens 20% dog mener, at der er nogle områder, hvor ansvaret kan opleves som uklart.
- At de usikkerheder, der nævnes omkring ansvarsforhold, først og fremmest drejer sig om, hvilke regler der gælder i forbindelse med sygdom og ferie.
- At kommunerne generelt er godt tilfredse med samarbejdet om *praktikperioderne*. 70% tilkendegiver således, at samarbejdet på dette punkt fungerer "godt" eller "meget godt".

- At de områder af samarbejdet, der fra kommunernes side vurderes at fungere *dårligst*, især fremhæves at være tilbagemeldingen om sygdom og ferie. Ligeledes opleves der at være uklarhed, om hvem der skal vælge praktiksteder. Kommentarerne er dog meget spredte, og mange anfører, at de endnu ikke har nok erfaringer om samarbejdet til at kunne vurdere det.

Skolernes vurdering af samarbejdet

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At skolerne generelt vurderer, at det formelle grundlag for uddannelsen er klart nok, men at der på en række områder opleves uklarheder: Dels vurderer en række skoler, at man i kommunerne ved for lidt om pgu-uddannelsen. Desuden er det opfattelsen, at den interne kommunikation og information om uddannelsen fungerer for dårligt. Ligeledes vurderes, at rollen som pgu-koordinator prioriteres for lavt i en del kommuner. Det betyder, at det kan være tilfældigt, hvem der får tildelt ansvaret, og at varetagelsen af opgaven er sårbar over for personudskiftning.
- At skolerne vurderer, at samarbejdet fungerer dårligst med hensyn til rekruttering (dimensioneringsaspektet) og "træghed" hos de kommuner, der ikke er med. Desuden nævner nogle skoler den interne informationsvirksomhed i kommunerne som et svagt fungerende område.

Vurderinger af pgu-uddannelsens styrker og svagheder

Kommunernes vurderinger

Undersøgelsen viser bl.a.:

- At kommuner og amter generelt vurderer uddannelsens længde som passende i forhold til arbejdet som pædagog-medhjælper. Dog vurderes det som et problem, at pgu-

uddannede er dyrere at ansætte end en almindelig pædagog-medhjælper. Uddannelsen karakteriseres dermed således, at den er placeret mellem to stole: "Pgu'eren er ikke så kvalificeret som en pædagog, men er til gengæld dyrere end en pædagogmedhjælper"

- At kommunerne oplever uddannelsens finansiering som en belastning. De ser gerne, at uddannelsen i stedet bliver SU-berettiget.

Skolernes vurderinger

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At et stort flertal af skolerne vurderer, at den ordinære pgu-uddannelses længde er passende, både set i forhold til kravene til jobfunktionerne og i forhold til omfanget af dens indhold. Enkelte skoler er dog af den opfattelse, at uddannelsen er for kort i forhold til omfanget af dens indhold.
- At en del af skolerne vurderer, at bekendtgørelsens faglige mål for uddannelsen er meget ambitiøse. Omvendt anføres det også, at uddannelsesstederne har et betydeligt råderum i forhold til den konkrete fortolkning af målene, så man selv kan tilpasse niveauet.
- At de fleste skoler mener, at uddannelsens nuværende fagfordeling er passende, i hvert fald givet uddannelsens længde. Kun få skoler fremhæver således fag, der bør fylde mere hhv. mindre. To af de tre skoler, der ønsker, at et eller flere fag får mere plads, peger på pædagogik med psykologi. En del skoler fremhæver endvidere den tema og/eller projektbaserede undervisning som en styrke generelt og særligt med hensyn til elevernes personlige udvikling og det handlingsorienterede sigte. Det fremhæves som positivt, at det er forudsat i bekendtgørelsen, at en del af undervisningen foregår som temabaseret undervisning.

- At pgu-uddannelsen vurderes som et tilstrækkeligt grundlag for videreuddannelse på pædagogseminarier. Dette gælder også for de institutioner, der også er pædagogseminarier.
- At skolerne generelt, adspurgte om styrker ved uddannelsen, fremhæver, at de synes, det er en virkelig god, kort uddannelse. Som styrker ved uddannelsen fremhæves særligt, at kvaliteten på det pædagogiske område får et stort løft ved uddannelse af pædagogmedhjælpere.

Elever og færdiguddannedes vurderinger af pgu

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At hovedparten (87%) af eleverne og de færdiguddannede på pgu-uddannelsen mener, at uddannelsen "i stort omfang" eller "i et vist omfang" har udviklet dem personligt.
- At 49% af elever og færdiguddannede finder, at uddannelsens længde er passende, mens 42% finder den for kort. Det er imidlertid interessant, at denne vurdering i høj grad afhænger af, om eleverne har gået på merituddannelsen eller på den ordinære uddannelse. Det fremgår således, at 54% af de optagne på merituddannelsen finder, at uddannelsen er for kort, mens dette kun er tilfældet for 21% af elever og færdiguddannede fra den ordinære grunduddannelse.
- At de merituddannede på spørgsmålet om, *hvorfor* uddannelsen er for kort, svarer, at uddannelsen er meget/for kompakt, og at det er svært at komme i dybden med stoffet. Mange henviser også til, at det er mange år siden, de gik i skole, og at uddannelsen derfor opleves endnu mere presset, da de også skal vænne sig til det at være i en undervisningssituation.

Aftagernes samlede vurdering af pgu-uddannelsen

Undersøgelsen viser bl.a. følgende:

- At 54% af institutionerne vurderer, at dens længde er “pas-sende”. 11% siger, at den ordinære uddannelse er for kort, og 32% svarer “ved ikke”.
- At de fleste institutioner vurderer, at uddannelsen giver en god teoretisk baggrundsviden, særligt inden for det pædago-giske og psykologiske område. Mange fremhæver også, at pgu-uddannelsen giver personlig udvikling, og at den for mange er et springbræt til seminarier. Om merituddannelsen fremhæves særligt, at den giver inspiration til “gamle med-arbejdere”, eller at den er en god efteruddannelse af samme.

Kommunernes rekruttering til uddannelsen

Rekrutteringen til den ordinære pgu-uddannelse sker ved kommuner og amtskommuner, således at eleverne for at blive optaget på uddannelsen forinden skal være ansat i en elevplads ved en amts- eller primærkommune. For merituddannelsens vedkommende optages eleverne direkte på skolerne.

Kommuners og amters oprettelse af elevpladser

Kommuner og amter er blevet stillet en række spørgsmål, om hvor mange elevpladser de har oprettet til den ordinære uddannelse og fra hvornår m.v.

Det skal fremhæves, at de følgende resultater, der sammenfatter svarene på disse spørgsmål, ikke kan betragtes som eksakt, faktisk statistik, men som resultater, der viser det omtrentlige omfang af rekrutteringen.

Undersøgelsen viser, at 49% af de adspurgte kommuner og 9 ud af de 14 amtskommuner har oprettet elevpladser til den ordinære uddannelse. De største andele af de amter og kommunerne, der har oprettet pladser, har gjort det fra 1998 (49%) mens 36% af kommunerne/amterne har oprettet elevpladserne fra 1997. 15% amter og kommunerne har oprettet pladser fra 1999.

Tabel 4.1: Kommuner og amters tidspunkt for oprettelse pgu-elevpladser. (N=121)

Oprettelsesår	Andel af adspurgte kommuner og amter, der har oprettet pgu-pladser
1997	36%
1998	49%
1999	15%

I undersøgelsen angiver de adspurgte kommuner og amter, at de indtil nu tilsammen har oprettet 951 elevpladser til den ordinære uddannelse. Heraf har kommunerne forestået oprettelse af de 839 pladser, og amterne 112 pladser. Det svarer til, at hver af de kommuner/amtskommuner, der har oprettet pladser, har oprettet 7,7 pladser fra etableringen af pgu og til nu.

Søgningens omfang i forbindelse med sidste optag

Antallet af ansøgere til den ordinære pgu-uddannelse er langt større end det optagne antal.

De adspurgte kommuner svarer, at de samlet modtog 3108 ansøgninger, og amterne 804 ansøgninger, dvs. at i alt 3912 personer søgte elevplads i forbindelse med sidste optag. Når antallet af ansøgere sammenholdes med optaget, svarer det til, at kommunerne sammenlagt har optaget cirka 16% af deres ansøgere, og amterne omkring 7% af ansøgerne.

Det fælles indgangsårs betydning

Kommunerne har i undersøgelsen svaret på, hvilken betydning det fælles indgangsår har som forberedelse til pgu-uddannelsen. Meningerne er delte blandt de adspurgte amter og kommuner med hensyn til hvor stor betydning, det fælles indgangsår har for ansøgere, der kommer fra 9. klasse. 46% vurderer således, at indgangsåret har "stor" eller "en vis betydning", mens de resterende 54% tilkendegiver, at indgangsåret har "begrænset" eller "ingen betydning". Svarfordelingen blandt amterne peger på, at betydningen af indgangsåret generelt vurderes som lidt større blandt amterne end blandt kommunerne - men der må naturligvis tages forbehold for det lille antal amter.

Table 4.2: Hvilken betydning har det fælles indgangsår som forberedelse til pgu-uddannelsen for de ansøgere, der kommer fra 9. klasse?

Stor betydning	En vis betydning	Begrænset betydning - det er overflødigt	Ingen betydning	N
31%	15%	29%	25%	87

I en gennemgang af amternes og kommunernes kommentarer til spørgsmålet om indgangsårets betydning er følgende vurderinger typiske:

- At eleverne gennem indgangsåret opnår en større modenhed, og at denne er væsentlig for deres mulighed for at gennemføre uddannelsen, bl.a. fordi de bliver mere sikre i deres uddannelsesvalg.
- At eleverne gennem indgangsåret får visse erfaringer med det sociale område, og at disse er væsentlige for elevernes forståelse senere i uddannelsen. Det vurderes, at elevernes vidensniveau generelt synes at stige gennem indgangsåret.
- At nogle kommuner anfører, at de ikke vil have elever, der kommer fra 9. klasse/er for unge, og derfor ikke ønsker at anvende indgangsåret. Det er her opfattelsen, at de unge ikke er modne nok.

Kommuners og amters oplevelse af barrierer for at oprette af pgu-elevpladser

Amterne og kommunerne er blevet spurgt om, hvorvidt de har oplevet barrierer for at oprette pgu-elevpladser.

Tabel 4.3: Har kommunen/amtet oplevet barrierer for at oprette pgu-elevpladser

I høj grad	I nogen grad	I begrænset grad	Slet ikke	N
31%	15%	29%	25%	87

Svarene viser, at kommuner og amter er delte med hensyn til, hvorvidt de oplever barrierer for oprettelsen af pgu-elevpladser, idet 54% finder, at dette "i høj" eller "nogen grad" er tilfældet, mens 32% svarer, at de slet ingen barrierer har oplevet. Fordelingen mellem de, der oplever barrierer, og de, der ikke gør, er ca. den samme for amter og kommuner, omend amternes svar er en smule mere polariserede.

En nærmere analyse af data viser, at der er en klar sammenhæng mellem oplevelsen af barrierer og oprettelsen af pgu-elevpladser. Der er således en tendens til, at de, der har oplevet barrierer, ikke har oprettet pladser.

I deres kommentarer til spørgsmålet giver amter og kommuner udtryk for, at det især er følgende barrierer, der opleves:

- At der er manglende økonomiske ressourcer. Langt størstedelen af de kommuner og amter, der ikke har oprettet elevpladser, begrundes det således med, at man ikke har haft økonomi til det. Mange begrundes de manglende økonomiske forudsætninger med følgende:
  - At man ikke har kunnet give ekstrabevilling til institutionerne til at finansiere elevernes lønudgifter. Ligeledes argumenteres, at man ikke vil belaste institutionernes budget ved at oprette pladser.
  - At staten ikke finansierer så meget som lovet, og at oprettelsen af uddannelsen ikke er udgiftsneutral for kommunerne. I forlængelse heraf anføres det også, at udgiften til

eleverne er større end det udbytte, man får ud af at have dem.

- At oprettelsen af uddannelsen politisk er blevet prioriteret lavt, fordi man hellere vil anvende ressourcerne på merituddannelsen eller pædagoguddannelsen.
- At en del af de unge bruger uddannelsen til at kvalificere sig til pædagogseminariet, hvorfor det opleves som spild af ressourcer at bekoste uddannelsen for kommunen.

Herudover angiver kommuner og amter følgende barrierer for oprettelsen af elev-pladser:

- At der fra institutionernes side er modvilje mod den pædagogiske grunduddannelse, og at dette skyldes faglig modstand fra pædagogerne. Problemet angives dels at være, at man er modvillige i forhold til at skulle afgive faste stillinger til pgu'erne, dels at man ikke ser noget behov for at skabe en tredje faggruppe på institutionsområdet. Det har været oplevelsen, at BUPL i forbindelse med uddannelsens etablering kom med negative meldinger omkring uddannelsen, og disse er taget til efterretning på institutionsniveau. Det angives endvidere, at man oplever den holdning blandt pædagogerne, at den pædagogiske grunduddannelse ikke har et tilstrækkeligt fagligt niveau.
- At man i enkelte amter har den opfattelse, at specialområdet er for "tungt"/belastende for de unge, og at pgu-uddannelsen i øvrigt kun i begrænset omfang retter sig mod dette område.
- At kommunen er lige så tilfreds med at bruge de ufaglærte pædagogmedhjælpere, man ellers kan skaffe.
- At der er begrænset kendskab til uddannelsen. En del af kommunerne angiver, at der i forbindelse med uddannelsens etablering var manglende information om uddannelsen, og

at der var for mange usikkerheder omkring eksempelvis økonomien i uddannelsen, uddannelsens indhold osv.

- At institutionerne i forvejen aftager en del andre praktikanter, bl.a. fra pædagogseminarierne. Institutionerne har således hverken økonomisk eller pædagogisk overskud til at tage flere praktikanter.

Finansiering af elevpladser

PLS Consult har gennemført en række supplerende, kvalitative interview blandt kommuner og amter, og herunder særligt fået uddybet, hvorledes de har valgt at tilrettelægge finansieringen.

Udsagn fra interviewene viser sammenfattende følgende:

Pladserne på pgu-uddannelsen finansieres typisk enten ved en tillægsbevilling til området eller ved etablering af forskellige former for rotationsordninger i forbindelse med merituddannelsen. Enkelte kommuner angiver, at de finder midlerne i eget budget på anden vis, eller at en del af pladserne finansieres ved, at der følger midler med elever, der er revalidenter eller på kontanthjælp.

En række kommuner angiver, at udgifterne til finansiering af pladser på den ordinære uddannelse findes gennem rotationsordninger. Der er typisk tale om større kommuner. Enkelte omtaler et samarbejde med omegnskommuner.

De små kommuner i undersøgelsen finansierer typisk pgu-pladser gennem en ekstrabevilling til området. Dette er som regel hovedårsagen til, at man ikke oplever de gældende regler og vilkår som hæmmende for rekrutteringen. Der er typisk ikke tale om rotationsordninger i de mindre kommuner

I de kommuner, hvor man har etableret rotationsordninger, angives det, at man herved kan finansiere 1 plads på den ordinære uddannelse gennem deltagelse i en rotationsordning af 1-2 personer på merituddannelsen. Dette fremgår også af

de eksempler, der beskrives i Budgetvejledning 2000, udgivet af Kommunernes Landsforening i foråret 1999. Rotationsmodellen er typisk tilrettelagt således, at den ansatte tager uddannelsesorlov et år med fuld løn, mens kommunen modtager orlovsydelse/VUS-støtte. I institutionen ansættes en person, der er berettiget til jobtræning/puljejob. Personen gennemgår op til 16 ugers kursus, 7 måneders jobtræning, hvorefter den resterende del af tiden er ordinær beskæftigelse. En enkelt kommune tilbyder efterfølgende en plads på pgu-uddannelsen.

Flere kommuner fremhæver helhedstankegangen og den positive effekt af aktiveringen for de personer, der ansættes i institutionen i forbindelse med rotationsprojektet. En kommune beskriver, at rotationsprojektet også finansierer visse uddannelses tiltag på dagplejeområdet - "ellers kunne vi lave overskud på ordningen".

Flere af de kommuner, der har finansieret pladser gennem rotationsordninger oplever dog, at behovet for uddannelse blandt de ansatte pædagogmedhjælpere er faldende. En kommune angiver ligefrem, at det har ødelagt økonomien i projektet, der må underskudsdekkes gennem tillægsbevillinger. I forlængelse heraf angiver en anden kommune, at man ikke har ønsket at etablere rotationsordninger, da de ledige, der kunne indgå i en sådan ordning ikke efterspørges i institutionerne. Argumenterne er, at der ikke er tilstrækkelig mange kvalificerede ledige/man kan ikke tilbyde dem beskæftigelse bagefter.

Et sted har man oplevet, at et forsøg på at etablere et rotationsprojekt, der involverede rotation blandt pædagoger, mislykkedes på grund af manglende tilslutning. Vurderingen er, at i hvert fald en del af årsagen var modvilje mod pgu-uddannelsen

I forbindelse med den oven for oplyste faldende tilslutning til rotationsordninger blandt de ansatte pædagogmedhjælpere i

nogle kommuner, angiver en kommune endvidere, at man må acceptere, at der i institutionerne er en gruppe unge pædagog-medhjælpere, der er på vej et andet sted hen, og som følge derfor ikke har behov for pgu-uddannelsen.

Det fremgår også af undersøgelsen, at det for meget store kommuner kan være mere besværligt at opnå fordelene ved en rotationsordning pga. "kassetænkning" i de enkelte forvaltningsgrene. Andre kommuner angiver "mæthed" i institutionerne i forhold til rotationsordninger og modvilje fra KL og det pædagogiske personale (jf. også ovenstående).

Manglende viden om rotationsprojekter angives også som en mulig barriere af en af de kommuner, der har erfaring på området. I den forbindelse efterlyses en mere udfarende rolle til amtets VUS-konsulenter, der opleves at sidde inde med stor viden på området.

Kommuners og amters etablering af praktiksteder
Kommuner og amter har ligeledes besvaret, i hvilken grad de har oplevet barrierer i forbindelse med at skaffe praktiksteder til eleverne. Undersøgelsen viser, at der opleves mindre markante barrierer end i forbindelse med oprettelsen af pgu-elevpladserne. Hele 67% svarer således, at de kun i "begrænset grad" eller "slet ikke" har oplevet barrierer ved at skulle skaffe praktiksteder, mens 33% vurderer, at der i "høj" eller "nogen grad" har været sådanne barrierer. Oplevelsen af barrierer er dog større blandt amterne. Her oplever seks ud af ti barrierer for oprettelsen af praktikpladser - fire endog i "høj grad".

Tabel 4.4: Har kommuner/amter oplevet barrierer for at skaffe praktiksteder?

I høj grad	I nogen grad	I begrænset grad	Slet ikke	N
16%	17%	15%	52%	184

Af kommuner og amters kommentarer fremgår det, at de oplevede barrierer for at skaffe praktiksteder er de samme som opleves i forbindelse med at oprette pgu-elevpladser:

- At institutionerne har været modvillige mod at oprette praktikpladser. Dette skyldes flere forhold, blandt andet at der blandt pædagogerne er modstand mod at skabe en ny faggruppe. Man er også bange for, at pgu'erne med tiden vil kunne overtage faste pædagogstillinger. Ligeledes er man blandt pædagoger skeptiske med hensyn til uddannelsens kvalitet.
- Institutionerne oplever det også som et problem, at man i forvejen har mange forskellige typer af praktikanter. Fremkomsten af en ny gruppe, pgu-praktikanterne, vil derfor kunne øge omfanget af personaleskift i institutionerne. Det angives også, at institutionerne generelt belastes af uddannelsesforpligtelser.
- At der er en økonomisk barriere i forbindelse med oprettelse af praktikpladserne, hvor pgu-eleverne vanskeligt har kunnet passes ind i de gældende normeringer.

Kommuner og amter, der har oprettet pladser, har endvidere svaret på, hvorvidt de kan tilbyde, at de to praktikperioder har forskelligt indhold. (Eksempelvis sådan at 1. praktikperiode er i et dagtilbud til børn, mens 2. praktikperiode er i et dag- eller døgntilbud til børn, unge eller voksne med socialpædagogiske behov.)

Tabel 4.5: Andel af kommuner og amter, der har oprettet pladser og har kunnet tilbyde, at de to praktikperioder har forskelligt indhold

Alle elever	Over halvdelen af eleverne	Ca. halvdelen af eleverne	Under halvdelen af eleverne	Ingen af eleverne	Ved ikke	(N)
39%	1%	1%	8%	39%	12%	122

Resultaterne viser, at kommuner og amter på dette punkt deler sig i to relativt store ydergrupper. 39% har således kunnet tilbyde forskelligt indhold til "alle elever", mens ligeledes 39% ikke har kunnet tilbyde dette til nogen elever overhovedet. Blandt amterne angiver fire ud af ni, at de har kunnet tilbyde forskelligt indhold i de to praktikperioder til alle elever, to svarer "under halvdelen" og to angiver, at de ikke har kunnet tilbyde det til nogen af deres elever.

Kommunernes visitering og udvælgelse af ansøgere

Undersøgelsen viser, at kommuner og amter typisk rekrutterer deres elever gennem offentligt opslag, mens kun en mindre del af kommunerne angiver, at man rekrutterer fra kommunens revalideringsafdeling.

Tabel 4.6: Hvorvidt anvendes følgende rekrutteringsformer til elevpladserne på den ordinære pgu-uddannelse?

I stort omfang	I et vist omfang	I begrænset omfang	Slet ikke	N
Gennem offentligt opslag, f.eks. avisannonce				
70%	13%	9%	9%	105
Fra kommunens beskæftigelsesforvaltning				
23%	17%	20%	40%	70
Fra revalidering				
13%	9%	25%	54%	56
Andre former				
32%	16%	24%	28%	25

83% af de amter og kommuner, der har oprettet pgu-elevpladser svarer således, at de "i stort omfang" eller "i et vist omfang" benytter sig af *offentligt opslag*. Omvendt svarer 79%, at de "slet ikke" eller kun "i begrænset omfang" gør brug af *revalideringsafdelingen*, når der skal rekrutteres. 40% af kommunerne anfører, at de "i stort" eller i et "vist omfang" rekrut-

terer *fra kommunens beskæftigelsesforvaltning*, og 48% udtrykker, at de i samme omfang benytter sig af "andre former".

Undersøgelsen viser endvidere, at langt hovedparten (90%) af de amter og kommuner, der har oprettet pgu-elevpladser benytter sig af skriftlig ansøgning kombineret med individuel samtale, som visiterings- og udvælgelsesmetode til elevpladserne. Kun 6% baserer deres udvælgelse på skriftlig ansøgning alene.

Tabel 4.7: Typisk visiterings- og udvælgelsesform til elevpladserne på den ordinære pgu (N=118)

	%
Skriftlig ansøgning alene	6%
Skriftlig ansøgning og individuel samtale	90%
Anden form	4%

Kommunernes svar viser, at det er ret forskelligt, hvor visiteringen til pgu organisatorisk placeres i forvaltningen. Kommunerne lader typisk enten *socialforvaltningen*, *børne- og ungeforvaltningen*, eller *kulturforvaltningen* gennemføre visiteringen til pgu.

En mindre del af kommunerne overlader udvælgelsen af elever til lederne af de institutioner, der fungerer som praktiksteder.

Kommuner og amter er blevet bedt om at karakterisere, hvilke kriterier de lægger vægt på ved udvælgelsen af ansøgere. De angiver typisk at lægge vægt på følgende:

- At den unge har interesse for arbejdet med børn, og eventuelt er interesseret i senere at uddanne sig til pædagog.
- At den unge har relevant erhvervs erfaring.
- At den unge er moden og ansvarlig.
- At ansøgeren er fyldt 18 år.

Alderens betydning bekræftes af de kvantitative data: 71% af kommunerne og amterne tilkendegiver således, at alderen har en "stor" eller "en vis" betydning i udvælgelsen af ansøgerne.

Andre kommuner angiver, at de lægger vægt på at tilbyde uddannelsen til "svage unge". Eksempelvis ansøgere, der ikke er bogligt stærke, og som derfor ville have problemer med at gennemføre en anden uddannelse.

Skolernes vurdering af kommunernes rekruttering

Skolernes vurdering af kommuners og amters rekruttering kan overordnet sammenfattes således: Skolerne vurderer, at rekrutteringen sker nogenlunde hensigtsmæssigt *i de kommuner og amter, der har oprettet pgu-pladser*, men at der på den anden side oprettes for få pladser i forhold til søgningen til uddannelsen. De fremhæver kort sagt, at en stor del af kommunerne og amterne slet ikke har oprettet pladser, og at de, der har gjort det, har oprettet for få.

Skolernes vurderinger af kommuners og amters rekruttering angår herudover især, at de regler og vilkår, der er for finansieringen af uddannelsen resulterer i, at en del kommuner ansætter mange personer fra kommunens "interne system". Her tænkes bl.a. på personer i revalidering, unge i aktivering, kontanthjælpsmodtagere mfl. En sådan rekruttering opfattes som uhensigtsmæssig på flere måder. Dels for eleverne, der for norges vedkommende har fysiske, psykiske eller sociale problemer, der kan gøre det svært for dem at gennemføre uddannelsen, og dels for uddannelsen i den udstrækning, at andelen af svagere elever bliver for stor. Nogle skoler fremhæver dog samtidig, at det er et af målene med pgu at give svagere grupper en uddannelsesmulighed.

En del af skolerne har det indtryk, at kommunernes rekruttering har ændret sig over tid, og at man nu har et mere afbalanceret optag. De vurderer, at man ved første optag primært har ansat personer fra kommunens eget system, mens man ved

andet optag i højere grad har rekrutteret gennem offentlig annoncering.

Skolerne har generelt følgende indtryk af, hvorfor så stor en del af kommunerne ikke opretter elevpladser:

- Økonomi. Den helt dominerende årsag til at mange kommuner ikke opretter pladser er efter skolernes opfattelse, at det koster kommunerne penge. Kun en del af kommunerne har villet gå ind på et nyt område, der ikke er udgiftsdækket af staten.
- En del skoler nævner også, at der har været modstand mod uddannelsen fra det pædagogisk uddannede personale. De fleste skoler har dog også det indtryk, at nogle kommuner legitimerer deres uvillighed til at bruge penge på uddannelsen med, at der er modstand på institutionsniveau.
- En del skoler fremhæver også uvidenhed og fordomme hos kommunerne som årsager. Det er vurderingen, at kendskabet til uddannelsen, finansieringsmuligheder m.v. hos en del kommuner, er for begrænset.
- Ligeledes vurderer skolerne, at kommunerne ikke er vant til at "tænke i uddannelse". Skolerne mener, at kommunerne vil have tendens til ikke at tænke længere frem end et (budget) år, hvilket betyder, at de umiddelbare økonomiske ulemper kommer til at veje tungt i forhold til de fordele, man på længere sigt kunne opnå ved uddannelse af en personalegruppe.

Det er generelt skolernes opfattelse, at rekrutteringen til uddannelsens hæmmes meget af den måde, uddannelsen er organiseret på. Særligt opfattes det som et problem, at optaget ligger hos kommunerne.

Skolernes forslag til forbedring af rekrutteringen til den ordinære pgu-uddannelse er:

- At optaget kommer væk fra kommunerne. En del skoler foreslår, at optaget kommer ind på skolerne, mens andre foreslår frit optag. Som alternativ foreslås, at undervisningsministeren i loven får mulighed for i særlige tilfælde at pålægge amtsråd og kommunalbestyrelser at foretage et årligt mindste antal elevansættelser, som det kendes fra social- og sundhedsuddannelserne.
- En del skoler foreslår en lettelse af finansieringsbyrden, ved at uddannelsen gøres SU-baseret. De fleste skoler fremhæver dog samtidig, at en ulempe ved SU-finansiering fremfor elevløn kan være, at en del af målgruppen da ikke vil være tiltrukket af uddannelsen af økonomiske årsager.
- Endelig fremhæver enkelte skoler, at en eventuel omlægning af rekrutteringen bør fremme overskueligheden. De oplever, at unge, der søger uddannelsen har svært ved at overskue uddannelsens organisering.

Pgu-elevernes baggrund ved optagelsen

I det følgende gives en nærmere beskrivelse af baggrundsdata for elevers og færdiguddannedes fordeling på pgu-uddannelsen, deres alder, køn m.v.

Hovedparten (61%) af eleverne i undersøgelsen er/har været optaget på merituddannelsen, mens de resterende 39% er/har været elever på den ordinære grunduddannelse. Blandt eleverne på den ordinære uddannelse har 19% gennemført det fælles indgangstår. Der tegner sig endnu ikke noget klart mønster med hensyn til udviklingen i antalsfordelingen mellem merituddannelsen og den ordinære uddannelse.

Af samtlige adspurgte elever i undersøgelsen er 41% færdige med uddannelsen, mens 58% stadig er i gang. Kun 2% af respondenterne har afbrudt uddannelsen. Sammenlignet med andre uddannelser har pgu-uddannelsen således et meget begrænset frafald.

Undersøgelsen viser, at 91% af de optagne på pgu-uddannelsen er kvinder. Når de optagne opdeles på køn, viser det sig, at hovedparten af mændene (56%) går på den ordinære uddannelse, mens en lidt højere andel (63%) af kvinderne i stedet uddannes på merituddannelsen.

Ser man på aldersfordelingerne for de to uddannelser ³⁾ viser det sig, at der på merituddannelsen er højere andele i de ældre aldersgrupper sammenlignet med den ordinære uddannelse. Dog er aldersfordelingen for den ordinære uddannelse karakteriseret ved, at der også er relativt store andele i aldersgrupperne *over 25 år*.

Den ordinære pgu har således ikke nogen særlig "ung" profil. Den ordinære uddannelse fungerer således både som ungdomsuddannelse og som uddannelsesmulighed for personer, der ønsker at skifte erhverv eller som evt. ikke tidligere har fået en uddannelse.

---

3) Det bemærkes, at respondenterne har opgivet deres nuværende alder. Dette medfører dog kun en mindre forskydning i aldersfordelingerne, da uddannelsen først etableredes i 1997.

Table 4.8: Aldersfordelinger på merituddannelsen og den ordinære uddannelse.

Aldersintervaller	Merituddannelsen (N=1017)	Den ordinære uddannelse (N=644)	Totalfordeling (N=1661)
18 år og derunder	-	12%	5%
19-20 år	-	17%	7%
21-22 år	2%	16%	7%
23-24 år	2%	10%	5%
25-26 år	4%	7%	5%
27-28 år	6%	6%	6%
29-30 år	6%	6%	6%
31-35 år	21%	10%	17%
36-40 år	21%	8%	16%
41-50 år	30%	8%	22%
51 år og derover	8%	1%	5%

Vi har spurgt eleverne, hvad de lavede, inden de blev optaget på pgu. Undersøgelsen viser, at 50% var i arbejde, mens 32% var arbejdsløse eller i gang med et revaliderings- eller beskæftigelsesprojekt. 11% af eleverne var under uddannelse - typisk en ungdomsuddannelse. Kun 4% af eleverne var på folkeskoleniveau umiddelbart inden optaget på pgu.

Hovedparten (64%) af eleverne på merituddannelsen var før optaget i arbejde, mens dette kun er tilfældet for 27% af eleverne på den ordinære uddannelse. Omvendt fremgår det, at 24% af optaget på den ordinære uddannelse førend optaget på pgu var i gang med en ungdomsuddannelse eller anden uddannelse.

Tabel 4.9: Beskæftigelse inden optaget på pgu - alle elever (N=1497)

Beskæftigelse	Merituddannelsen (N=908)	Den ordinære uddannelse (N=579)	Totalfordeling (N=1487)
Folkeskoleniveau (Folkeskole, privatskole, efterskole eller ungdomshøjskole)	1%	9%	4%
Under uddannelse (gymnasiet/hf, handelsskolen, teknisk skole, erhvervsgrunduddannelsen, den frie ungdomsuddannelse eller anden uddannelse)	4%	24%	12%
Arbejdsløs/beskæftigelsesprojekt/revalidering	30%	36%	33%
I beskæftigelse	64%	27%	49%
Andet	1%	5%	3%

Vi har også spurgt eleverne, hvad den højeste uddannelse er, som de har afsluttet inden de startede på pgu. Resultaterne viser, at halvdelen af eleverne har afsluttet folkeskolen, mens 19% tilkendegiver, at de har en kort erhvervsfaglig uddannelse. 21% angiver, at de har en "anden uddannelse" som højeste, mens 9% har en gymnasial uddannelse. Der er på dette punkt ingen særlige forskelle på eleverne fra merituddannelsen og den ordinære uddannelse.

Blandt de elever og færdiguddannede, der har angivet, at de har en "anden uddannelse" viser en gennemgang af svarene, at disse typisk er kontor- eller butiksuuddannede, samt sygehjælpere, social- og sundhedshjælpere eller tekniske assistenter. Andre har en håndværksmæssig uddannelse.

Tabel 4.10: Højeste uddannelse, som eleverne har afsluttet inden starten på pgu (N=1548)

Uddannelse	Merituddannelsen (N=947)	Den ordinære uddannelse (N=590)	Totalfordeling (N=1537)
Folkeskoleniveau (Folkeskole, privatskole, efterskole eller ungdomshøjskole)	51%	48%	50%
Kort erhvervsfaglig uddannelse	20%	16%	19%
Gymnasiale uddannelser (gymnasiet, hf, hhx eller htx)	7%	11%	9%
Egu (Erhvervsgrunduddannelsen)/fuu (den frie ungdomsuddannelse)	2%	3%	2%
Andet	21%	22%	21%

Elevernes oplevelse af rekrutteringen

Hovedparten af eleverne (54%) har søgt ind på pgu ved offentligt opslag, mens 13% er anvist gennem kommunens beskæftigelsesforvaltning. En ret stor del (34%) angiver, at de er rekrutteret på anden vis. Dette er primært sket ved, at de har fået et skema og rådgivning af deres fagforening, typisk PMF eller FOA. Mange andre har hørt om uddannelsen, og har dernæst selv taget initiativ til at anskaffe sig et ansøgnings-skema.

Tabel 4.11: Hvordan søgte du ind på pgu?

	%	N
Søgte efter opslag i annonce	54%	1460
Anvist gennem kommunens beskæftigelsesforvaltning	13%	
Andet	34%	

Tabel 4.12 nedenfor viser, at de optagne typisk har fået deres kendskab til pgu gennem uformaliseret information. Således angiver 27% af svarpersonerne, at de har fået information om pgu gennem dagspressen, mens 23% angiver venner/bekendte som kilder til information. Henholdsvis 18% og 16% har fået information gennem fagforening og skole, mens lidt lavere andele (7-12%) angiver AF, beskæftigelsesforvaltninger og skolevejleder som informationskilder.

En ret stor andel (23%) af eleverne og de færdiguddannede tilkendegiver at have fået information om uddannelsen fra "andre kilder". Disse har typisk fået information via pjecer om pgu-uddannelsen, gennem artikler i PMF-bladet "Job og Børn" eller andre fagblade. En del andre angiver at have fået information gennem deres fællestillidskvinde eller A-kasse, og endelig har en mindre del fået information via AMU kurser.

Tabel 4.12: Hvorfra fik du information om pgu inden optagelse?

	%*	N
Vejledning hos skolevejleder	10%	1565
Udviklingssamtale eller lignende på arbejdspladsen	6%	
Informationsmøde på skolen	16%	
Informationsmøde i fagforeningen	18%	
Informationsmøde i kommunen/amtet	7%	
Kommunens beskæftigelsesforvaltning	7%	
Vejledning hos AF	12%	
Dagspressen	27%	
Venner/bekendte	23%	
Andet	23%	

*) Procentandele summerer til mere end 100%, da respondenterne har kunnet afkrydse flere svarmuligheder.

Hovedparten (74-76%) af pgu-eleverne svarer, at de er tilfredse med den tilbudte information om pgu og andelen af tilfredse er stort set den samme på både merituddannelsen og den ordinære uddannelse.

Tabel 4.13: Synes du, at du fik tilstrækkelig information om pgu-uddannelsen, inden du blev optaget? (N=1541)

Uddannelsestype	Ja, jeg fik tilstrækkelig information	N
Merituddannelsen	74%	920
Den ordinære grunduddannelse	76%	621

På spørgsmålet om, hvilke forhold man gerne ville have haft mere information om, svarer elever og færdiguddannede på merituddannelsen typisk, at de gerne ville have vidst mere om følgende:

- Løn og ferieforhold.
- Forventede udgifter til bøger, studietur og egenbetaling.
- Uddannelsens faglige indhold i de forskellige fag, undervisningen.
- Det faglige niveau på uddannelsen særligt i dansk - samt eksamenskravene.

De forhold, som optagne på den ordinære pgu-uddannelse gerne ville have haft mere information om, er i store træk de samme som dem, de optagne på merituddannelsen giver udtryk for. Blandt eleverne fra den ordinære uddannelse er der dog også en del, der udtrykker, at de gerne ville have fået mere information om uddannelsens efterfølgende anvendelsesmuligheder herunder om forholdet mellem pgu-uddannelsen og optagelse på seminariet. Flere elever giver også udtryk for, at de helt grundlæggende manglede oplysninger om uddannelsen - dens formål og perspektiverne efter den.

Kommunernes finansiering af elevernes løn

Amter og kommuner har i undersøgelsen vurderet, om de eksisterende regler og vilkår for finansieringen af elevernes løn på *den ordinære uddannelse* er hensigtsmæssige. Resultaterne viser, at 38% af respondenterne mener, at reglerne er hensigtsmæssige, mens 43% finder, at de ikke er hensigtsmæssige. Blandt amterne vurderer seks ud af elleve, at reglerne er hensigtsmæssige, mens tre vurderer, at reglerne ikke er hensigtsmæssige.

Tabel 4.14: Oplever kommunen/amtet, at de eksisterende regler og vilkår for finansiering af elevernes løn på den ordinære uddannelse er hensigtsmæssige

Ja	Både og	Nej	N
38%	19%	43%	201

De kommuner/amter, der finder, at vilkårene for finansiering af elevernes løn ikke er hensigtsmæssig, angiver typisk følgende forhold:

- At uddannelsen ikke er udgiftsneutral, som det var blevet lovet kommunerne. De skal finansiere elevernes løn i 78 uger, men får kun arbejdskraft tilbage i 26 uger. Praktikken kan således ikke kompensere for lønudgiften.
- At der er problemer med at udnytte de to gange tre måneders praktikophold hensigtsmæssigt. Hvis ordningen skulle være udgiftsneutral, ville det efter disse kommuners mening betyde, at man må afskedige andet personale i institutionen. Problemet ved dette er, at man ikke kan erstatte en fast stilling med praktikanter. I de perioder, hvor man ikke har praktikanter, vil institutionen således mangle arbejdskraft.

Vi har også spurgt amter og kommuner, om de eksisterende regler for finansiering af elevernes løn hæmmer eller fremmer rekrutteringen til den ordinære uddannelse.

Hertil svarer 36%, at reglerne hæmmer rekruttering, mens 27% vurderer, at reglerne har en neutral betydning. Der er ikke nævneværdige forskelle på svarfordelingerne for amter og kommuner.

I kommuner og amters kommentarer til spørgsmålet angives typisk, at det opfattes som et problem, at uddannelsen ikke er udgiftsneutral.

En del kommuner anfører, at man med lethed kunne optage flere elever, blot ikke under de eksisterende regler for finansiering. De vurderer, at den store søgning til uddannelsen til dels skyldes, at det er muligt at få løn under uddannelsen fremfor SU.

Tabel 4.15: Vurdering af, om de eksisterende regler og vilkår for finansiering af elevernes løn hæmmer eller fremmer rekrutteringen til den ordinære uddannelse

Hæmmer rekruttering	Neutral betydning	Fremmer rekruttering	Ved ikke	N
36%	27%	5%	32%	155

Vi har yderligere spurgt amter og kommuner, om reglerne for finansiering af elevernes løn på *merituddannelsen* er hensigtsmæssig. Hovedparten (57%) finder, at reglerne er hensigtsmæssige. Blandt amterne finder syv ud af ti, at reglerne er hensigtsmæssige. Ser man på forskellen mellem de kommuner og amter, der har oprettet pladser, og de, der ikke har, fremgår det, at andelen, der finder, at reglerne hæmmer rekrutteringen, er ca. den samme (33% og 39%), mens en betydelig større andel af de, der ikke har oprettet pladser, svarer "ved ikke" (47% mod 23%) blandt de, der har oprettet pladser.

Tablet 4.16: Oplevelse af, om de eksisterende regler og vilkår for finansiering af elevernes løn på merituddannelsen er hensigtsmæssige

Ja	Både og	Nej	N
57%	22%	21%	155

De kommuner og amter, som ikke finder, at reglerne for finansieringen af *merituddannelsen* er hensigtsmæssige fremhæver typisk følgende:

- At uddannelsen opleves som en belastning af kommunens økonomi, særligt på grund af de overenskomstbestemte udgifter til opkolingsydelse og (i nogle kommuner) deltagergebyr.
- At institutionernes økonomi belastes under den nuværende (delvist lokalt fastlagte) finansieringsform.
- At reglerne på området opleves som unødigt komplicerede og bureaukratiske.
- At de gældende regler også kan være uhensigtsmæssige i forhold til *elevernes* økonomi, særligt i tilfælde, hvor der ikke ydes fuld lønkomensation, eller eleven selv skal finansiere deltagergebyret.
- At det kan være et problem for nogle unge, at de ikke kan få uddannelsesorlov/VUS, før de er 25 år, hvilket kan gøre det vanskeligt at gennemføre uddannelsen.

Endelig er amter og kommuner også blevet spurgt, om reglerne for finansieringen af elevernes løn hæmmer eller fremmer rekrutteringen til *merituddannelsen*. Hertil udtrykker 20%, at de hæmmer rekrutteringen, mens 28% finder, at reglerne har

neutral betydning. Ca. 10% finder omvendt, at reglerne fremmer rekrutteringen til merituddannelsen, mens 43% svarer "ved ikke".

Det lidt større kendskab til uddannelsen generelt hos de kommuner og amter, der har oprettet pladser, betyder færre "ved ikke" svar (36% mod 49%). Svarfordelingerne iblandt de, der udtrykker en egentlig vurdering, er den samme. Blandt de adspurgte amter er svarfordelingen ca. den samme som i den overordnede fordeling blandt alle kommuner og amter, blot finder lidt flere – tre ud af 12 - at reglerne fremmer rekrutteringen.

Tabel 4.17: Kommuners/amters vurdering af, om de eksisterende regler og vilkår for finansiering af elevernes løn fremmer eller hæmmer rekrutteringen til merituddannelsen

Hæmmer rekruttering	Neutral betydning	Fremmer rekruttering	Ved ikke	N
20%	28%	10%	43%	186

De kommuner, der finder, at reglerne hæmmer rekrutteringen nævner typisk følgende:

- At økonomiske begrænsninger i kommunerne eller på de enkelte institutioner kan hæmme rekrutteringen til merituddannelsen.
- At en del ældre medarbejdere ikke selv har råd til at tage uddannelsen, d.v.s. de har ikke økonomisk mulighed for at gå ned på en lavere ydelse.
- At reglerne på området er komplicerede.

Undersøgelsen viser, at kun 6% af de adspurgte kommuner/amter har etableret jobrotation som led i finansieringen af elevpladser på den ordinære pgu-uddannelse.

Tabel 4.18: Andel af amter/kommuner, som har etableret jobrotation som led i finansieringen af elevpladser på den ordinære pgu-uddannelse

Ja	Nej	Ved ikke	N
6%	89%	5%	213

Kommunerne kommenterer typisk, at en jobrotationsordning kan være svær at gennemføre i samspil med pgu-uddannelsen. Dette begrundes dels med, at praktikforløbet er relativt kort, dels at det er svært at finde kvalificerede ledige til rotationen.

Undersøgelsen viser endvidere, at 37% af amter og kommuner bruger *merituddannelsen* til opkvalificering af medarbejdere. Blandt de kommuner, der bruger merituddannelsen som opkvalificering, svarer 52%, at de også yder tilskud til deltagerbetaling. Billedet er ca. det samme blandt amter og kommuner, dog yder lidt flere amter end kommuner tilskud til deltagerbetaling.

Tabel 4.19: Bruger amtet/kommunen pgu-merituddannelsen til opkvalificering af personale på institutions- og dagplejeområdet?

Ja	Nej	Ved ikke	N
37%	52%	11%	206
Hvis ja, yder amtet/kommunen tilskud til deltagerbetaling?			
52%	31%	16%	105

De anførte kommentarer viser, at nogle kommuner ikke alene giver tilskud til deltagerbetaling, men betaler hele beløbet samt transport, bøger og andre udgifter. Andre angiver, at de på dette område følger overenskomsten.

Elevers og færdiguddannedes vurdering af uddannelsen

Frafaldsmønstre

Som tidligere nævnt har kun 2% af de adspurgte elever afbrudt pgu-uddannelsen. Andelen af frafaldne er stort set den samme på den ordinære uddannelse og merituddannelsen.

18% svarer, at de på et tidspunkt *har overvejet* har afbryde uddannelsen, hvilket er relativt få sammenlignet med andre uddannelsesevalueringer. Ser man på uddannelserne særskilt, så fremgår det, at 16% af eleverne på merituddannelsen på et tidspunkt har overvejet at afbryde uddannelsen, mens 23% af eleverne på den ordinære uddannelse har overvejet dette.

Tabel 5.1: Har du på noget tidspunkt overvejet at stoppe på pgu-uddannelsen

Ja	Nej	N
18%	82%	1511

De, der svarer, at de har overvejet at afbryde uddannelsen, anfører typisk, at det har sammenhæng med personlige eller familiemæssige problemer. Mange har følt, at belastningen i forhold til familien var for stor, og en del angiver, at de ikke var klar over, at uddannelsen i nogle henseender var på så højt et teoretisk niveau, eller at arbejdsbelastningen var så høj.

Herudover er der en mindre gruppe, der angiver, at de har haft det socialt dårligt på skolen, og at miljøet var præget af intriger, den høje andel af kvinder i klasserne og den store aldersmæssige spredning.

Vurdering af skoleundervisningen

Den ordinære grunduddannelse indledes med et fire ugers introduktionsforløb. Elever og færdiguddannede fra den ordi-

nære grunduddannelse er derfor blevet bedt om at angive deres tilfredshed hermed. Hovedparten (56%) angiver, at de er “meget tilfredse” eller “tilfredse”, mens 28% er “nogenlunde tilfredse” med introduktionsforløbet. Hovedparten (15%) af eleverne angiver, at de er “utilfredse” eller “meget utilfredse”.

Tabel 5.2: Er du tilfreds med introduktionsforløbet i de første fire uger af uddannelsen?

Meget tilfreds	Tilfreds	Nogenlunde tilfreds	Utilfreds	Meget utilfreds	Ved ikke	N
15%	41%	28%	12%	3%	1%	636

Vi har bedt de utilfredse elever svare på, hvad de oplevede som kritisabelt ved introduktionsforløbet. De svarer typisk, at de fire uger var al for lang tid, fordi de ikke lærte noget eller ikke kom i gang med den egentlige undervisning. Mange angiver endvidere, at de oplevede, at forløbet ikke var ordentligt planlagt.

Tabel 5.3: Er du tilfreds med den faglige ballast, undervisningen har givet dig i følgende fag?

Meget tilfreds	Tilfreds	Nogenlunde tilfreds	Utilfreds	Meget utilfreds	Ved ikke	N
Dansk						
35%	43%	16%	4%	1%	1%	1587
Pædagogik med psykologi						
38%	37%	17%	6%	1%	1%	1586
Kultur- og aktivitetsfag						
25%	39%	23%	10%	2%	1%	1582
Samfundsfag						
24%	47%	21%	4%	1%	1%	1591
Sundhedsfag						
29%	43%	18%	6%	2%	2%	1581

Hovedparten af de adspurgte elever og færdiguddannede er generelt tilfredse med udbyttet af undervisningen i dansk og de fire områdefag. Med hensyn til fagene dansk, pædagogik med psykologi, samfundsfag og sundhedsfag angiver mellem 71 og 78% således, at de er "meget tilfredse" eller "tilfredse" mens 5-8% er "utilfredse" eller "meget utilfredse". Andelen af tilfredse er lidt lavere mht. kultur- og aktivitetsfag, hvor 64% er "meget tilfredse" eller "tilfredse", mens 12% er "utilfredse" eller "meget utilfredse".

De *utilfredse* elever og færdiguddannede begrundet typisk deres utilfredshed med, at de oplevede, at niveauet i det givne fag var for højt eller for lavt, at faget ikke lige havde det fokus, eleverne selv synes var spændende eller mest relevant. Desuden fremgår det hyppigt af kommentarerne, at de utilfredse synes, at man burde have vægtet det pågældende fag højere. Desuden udtrykker en del utilfredshed med den givne lærer i faget eller med, at man har haft for mange lærerskift.

Når besvarelsenerne opdeles på uddannelsestype, viser det sig, at der blandt de optagne på merituddannelsen er større andel af tilfredse end blandt optagne på den ordinære grunduddannelse i to fag: Dels dansk, hvor 41% på merituddannelsen mod 26% på den ordinære uddannelse angiver, at de er "meget tilfredse" med den opnåede faglige ballast, og samfundsfag, hvor de tilsvarende andele udgør hhv. 28% og 18%.

Tabel 5.4: Er der fag, du synes burde fylde mere i uddannelse?

	%	N
Ja	73%	1567
Hvis ja, hvilke?		
Dansk	10%	1143
Pædagogik med psykologi	59%	
Kultur- og aktivitetsfag	44%	
Samfundsfag	9%	
Sundhedsfag	19%	
Valgfag	28%	

NB: Procenter summerer til over 100%, fordi det er muligt at sætte mere end et kryds

73% mener, at der er fag, der burde fylde mere i uddannelsen. De fleste efterspørger mere pædagogik med psykologi (59% af svarpersonerne) samt mere kultur og aktivitetsfag (44%). Lidt lavere andele ønsker mere plads til valgfag (28%) og sundhedsfag (19%).

Tabel 5.5: Er der fag, du synes burde fylde mindre i uddannelse?

	%	N
Ja	37%	1541
Hvis ja, hvilke?		
Dansk	57%	
Pædagogik med psykologi	1%	
Kultur- og aktivitetsfag	9%	
Samfundsfag	19%	
Sundhedsfag	14%	
Valgfag	16%	

NB: Procenter summerer til over 100%, fordi det er muligt at sætte mere end et kryds

Omvendt finder 37%, at der er fag, der burde fylde mindre i uddannelsen, især dansk (57%). Ser man på svarene fra de optagne på merituddannelsen og den ordinære grunduddannelse hver for sig, fremgår det, at der ikke er de store forskelle på holdningen til dansk. Der er større andele på den ordinære grunduddannelse, der mener, at samfundsfag burde fylde mindre (26% mod 15%). Til gengæld er der flere meritelever, der ønsker, at sundhedsfag (17% mod 7%) og valgfag (18% mod 12%) burde fylde mindre.

De elever fra både merituddannelsen og den ordinære uddannelse, der tilkendegiver, at dansk burde fylde mindre i uddannelsen, giver primært to begrundelser: Dels finder de ikke, at det er nødvendigt af have dansk på så højt et niveau, dels mener de, at nogle af de ting, der undervises i eksempelvis reklameanalyse og lyrikopgaver, er irrelevante. En del finder desuden, at samfundsfag bør nedprioriteres, primært fordi de har svært ved at se, hvilken relevans politik har for arbejdet med børn. Nogle skriver også, at lovstoffet er tørt og kedeligt.

Vi har spurgt eleverne, om de finder, at der er *nye fag eller emneområder*, som burde indgå i uddannelsen. Hertil svarer 32% ja. De elever og færdiguddannede, der mener, at nye fag burde indgå, har følgende forslag:

- Mere førstehjælp.
- Mere musik, bevægelse, drama og idræt.
- Mere undervisning, der vedrører handicappede børn og problembørn, samt to-kulturelle børn.
- Mere edb.
- Naturfag/økologi.

Elever og færdiguddannede fra merituddannelsen er blevet spurgt, om de mener, at undervisningen har gjort det muligt at inddrage egne erfaringer fra tidligere beskæftigelse. Hertil svarer 60%, at det "i høj grad" har været tilfældet, mens 34% vurderer, at det "i nogen grad" har været muligt.

Tabel 5.6: Synes du, undervisningen har gjort det muligt at inddrage dine egne erfaringer fra tidligere beskæftigelse?

I høj grad	I nogen grad	I begrænset grad	Nej, slet ikke	N
60%	34%	5%	1%	852

Tabellen nedenfor viser elevs og færdiguddannedes tilfredshed med en række aspekter af undervisningen.

Tabel 5.7: Er du tilfreds med følgende?

Meget tilfreds	Tilfreds	Nogenlunde tilfreds	Utilfreds	Meget utilfreds	Ved ikke	N
Udbudet af valgfag						
9%	34%	32%	16%	6%	4%	1537
Dit udbytte af valgfagsundervisningen						
18%	41%	27%	8%	2%	4%	1479
Dit udbytte af den tematiserede undervisning						
20%	59%	17%	1%	0%	3%	1505
Din indflydelse på den tematiserede undervisning						
17%	50%	26%	3%	0%	4%	1493
Dit udbytte af det afsluttede temaprojekt						
33%	42%	9%	2%	1%	13%	1252
Uddannelsens prøve- og eksamensformer						
18%	41%	14%	5%	2%	20%	1181
Sammenhængen mellem fagene						
18%	52%	24%	3%	1%	2%	1526
Projektvejledningen i forbindelse med projektundervisningen						
15%	40%	30%	10%	3%	3%	1482
Sammenhængen mellem undervisningen og kravene til eksamen						
12%	50%	21%	4%	1%	14%	1356
Skoleundervisningens tilrettelæggelse set under ét						
10%	44%	32%	9%	2%	3%	1479
Information og vejledningen om dine beskæftigelsesmuligheder efter pgu						
6%	31%	32%	16%	5%	11%	1447
Information og vejledning om muligheder for videreuddannelse efter pgu						
9%	42%	29%	10%	3%	7%	1482
Den individuelle studievejledning						
9%	36%	26%	9%	3%	19%	1407
Studievejledningen for klassen						
7%	38%	29%	8%	3%	16%	1416

Størst tilfredshed er der med *den tematiserede undervisning*. 79% af respondenterne angiver således, at de er "meget tilfredse" eller "tilfredse" med udbyttet heraf. Der er også stor tilfredshed med *udbyttet af det afsluttende temaprojekt* (75%) og med *sammenhængen mellem fagene* (70%). Tilfredsheden er lidt lavere, når man ser på muligheden *for indflydelse på den tematiserede undervisning* (67%) og *vejledning i forbindelse med projektundervisningen* (55%).

Andelen af tilfredse med *den overordnede tilrettelæggelse af uddannelsen og dens prøve- og eksamensformer* er også relativt høj. Størst er tilfredsheden med sammenhængen mellem fagene (70%) og sammenhængen mellem undervisningen og kravene til eksamen (62%). Tilfredsheden er lidt lavere med hensyn til de overordnede vurderinger af uddannelsens prøve- og eksamensformer (59%) og skoleundervisningens tilrettelæggelse under ét (54%).

Lavere tilfredshed er der med *valgfagene*, specielt med udbudet (43%), mens der er noget større tilfredshed med udbyttet heraf (59%).

Mindst tilfredshed er der med *information og studievejledning*. Således udtrykker 53%, at de er "tilfredse" eller "meget tilfredse" med information og vejledning om muligheder for videreuddannelse efter pgu, mens dette blot gælder for 37%, hvad angår information og vejledning om beskæftigelsesmuligheder efter pgu.

10% af de nuværende og tidligere elever på pgu-uddannelsen angiver, at de har modtaget specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand. Heraf angiver 71%, at de er "tilfredse" eller "meget tilfredse" med den hjælp, de har modtaget, mens 19% er "nogenlunde tilfredse". 7% angiver, at de er "utilfredse" eller "meget utilfredse".

Tabel 5.8: Har du modtaget specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand under pgu-uddannelsen?

Ja	Nej	N
10%	90%	1581

Hvis ja, er du tilfreds med den hjælp, du har modtaget?

Meget tilfreds	Tilfreds	Nogenlunde tilfreds	Utilfreds	Meget utilfreds	Ved ikke	N
35%	36%	19%	5%	2%	2%	166

Hovedparten er tilfredse med det sociale miljø på uddannelsen. 72% svarer, at de er "tilfredse" eller "meget tilfredse", 20% angiver, at de er "nogenlunde tilfredse", mens 7% er "utilfredse" eller "meget utilfredse". Af kommentarerne fra gruppen af utilfredse elever fremgår det, at problemerne bl.a. vedrører klikedannelse. Desuden nævnes, at uddannelsen har til huse på social- og sundhedsskoler eller seminarier, hvor eleverne hurtigt kommer til at føle, at de behandles som en form for "marginaliseret" gruppe i forhold til de øvrige studerende, der går på længere uddannelser. En del anfører også, at der er stor aldersspredning i klasserne, og at dette kan give anledning til problemer. Mange kritiserer i øvrigt også de fysiske forhold, særligt klasselokaler og indeklima.

Tabel 5.9: Er du tilfreds med det sociale miljø på uddannelsen?

Meget tilfreds	Tilfreds	Nogenlunde tilfreds	Utilfreds	Meget utilfreds	Ved ikke	N
31%	41%	20%	5%	2%	1%	1567

Vurdering af praktikken

70% af de adspurgte elever er eller har været i praktik i en daginstitution. Praktik i dagpleje er det mindst anvendte praktiksted. Antallet, der angiver at have været i praktik i døgninstitution for børn/unge/voksne med særlige behov, stiger fra 1. til 2. praktikperiode til det dobbelte. Antallet her (12%) er dog stadig lavt set i lyset af uddannelsens målsætning, om at 2. praktikperiode bør omfatte tilbud til børn, unge og voksne med særlige behov.

Tabel 5.10: Steder, hvor eleverne har været i praktik - første og anden periode

	1. praktikperiode (N=507)	2. praktikperiode (N=293)
I en daginstitution	74%	72%
Skole-fritidsordning	13%	11%
Dagpleje	2%	-
I dag-/døgntilbud for børn/unge/voksne med særlige socialpædagogiske behov	6%	12%
Andet	6%	5%

Når elever og færdiguddannede skal vurdere den forberedelse, skoleundervisningen giver til 1. praktikperiode, svarer hovedparten (75%), at undervisningen i "høj" eller "nogen grad" gav en god forberedelse.

Tabel 5.11: Synes du alt i alt, at skoleundervisningen gav en god forberedelse til 1. praktikperiode

I høj grad	I nogen grad	I begrænset grad	Slet ikke	Ved ikke	N
26%	49%	19%	4%	2%	510

På spørgsmålet om, på hvilke undervisningsområder forberedelsen til 1. praktikperiode var *bedst*, svarer de fleste områderne pædagogik og psykologi. Andre fremhæver desuden kultur- og aktivitetsfaget. Med hensyn til på hvilke undervisningsområder forberedelsen var *dårligst*, er der ikke noget klart mønster i elevernes og de færdiguddannedes svar. Utilfredsheden er nogenlunde jævnt fordelt over fagene. Enkelte kritiserer desuden, at undervisningen var rettet mod normalområdet, mens deres 1. praktik foregik inden for dag-/døgntilbud for børn/unge/voksne med særlige socialpædagogiske behov.

Tabel 5.12: Synes du, skoleundervisningen gav en god forberedelse til 2. praktikperiode

I høj grad	I nogen grad	I begrænset grad	Slet ikke	Ved ikke	N
40%	44%	13%	2%	2%	256

Tilfredsheden med skoleundervisningens forberedelse til 2. praktikperiode er en smule højere end tilfredsheden med forberedelsen til 1. praktikperiode. 84% mener, at undervisningen i "høj" eller "nogen grad" har givet en god forberedelse, mens 15% mener, at dette kun i "begrænset grad" eller "slet ikke" er tilfældet.

Af kommentarerne til spørgsmålet, om på hvilke undervisningsområder forberedelsen til 2. praktikperiode var bedst, fremgår det, at et stort flertal også her mener, at den bedste forberedelse finder sted i forbindelse med pædagogik og psykologi, mens andre angiver kultur- og aktivitetsfaget.

En nærmere analyse af besvarelsener viser, at der ikke er nævneværdige sammenhænge mellem andelen af tilfredse og praktikstedets type. Der er en svag tendens til, at andelen af tilfredse blandt praktikanter i daginstitutioner og skolefritidsordninger er højere end blandt praktikanter i døgninstitutioner.

Nuværende og tidligere pgu-elever er endvidere blevet spurgt om deres tilfredshed med en række forhold i forbindelse med praktikken ved henholdsvis 1. praktikperiode og 2. praktikperiode.

Tabel 5.13: Er du tilfreds med følgende ved 1. praktikperiode?

Meget tilfreds	Tilfreds	Nogenlunde tilfreds	Utilfreds	Meget utilfreds	Ved ikke	N
Praktikstedets velkomst og introduktion						
54%	28%	10%	5%	3%	1%	518
Praktikstedets vejledning i forbindelse med praktikken						
41%	30%	14%	8%	5%	1%	514
Praktikstedets tilrettelæggelse af praktikken						
32%	40%	18%	6%	2%	3%	511
Praktikstedets evne til at melde klart ud, hvilke forventninger de stillede til dit arbejde						
41%	30%	17%	7%	4%	1%	511
Praktikstedets evne til at give konstruktiv kritik og tilbagemelding om dit arbejde						
45%	32%	13%	6%	4%	2%	513
Samarbejdet mellem skole og praktiksted?						
18%	28%	27%	15%	4%	8%	507
Praktikstedets klarhed i sin begrundelse for sin standpunktsbedømmelse af dig						
53%	31%	6%	3%	3%	5%	493

Tabel 5.14: Er du tilfreds med følgende ved 2. praktikperiode?

Meget tilfreds	Tilfreds	Nogenlunde tilfreds	Utilfreds	Meget utilfreds	Ved ikke	N
Praktikstedets velkomst og introduktion						
52%	30%	12%	5%	2%	0%	260
Praktikstedets vejledning i forbindelse med praktikken						
44%	34%	15%	6%	2%	1%	253
Praktikstedets tilrettelæggelse af praktikken						
42%	28%	21%	6%	1%	2%	252
Praktikstedets evne til at melde klart ud, hvilke forventninger de stillede til dit arbejde						
45%	26%	18%	8%	2%	1%	253
Praktikstedets evne til at give konstruktiv kritik og tilbagemelding om dit arbejde						
48%	33%	12%	5%	2%	0%	249
Samarbejdet mellem skole og praktiksted?						
16%	32%	31%	12%	2%	8%	249
Praktikstedets klarhed i sin begrundelse for sin standpunktsbedømmelse af dig						
55%	28%	8%	3%	0%	5%	227

De største andele (81-84%) er "tilfredse" eller "meget tilfredse" med praktikstedets velkomst og introduktion, dets evne til at give konstruktiv kritik og dets klarhed i begrundelsen af praktikanternes standpunktsbedømmelse. Næsten lige så store andele (70-72%) er tilfredse med praktikstedets vejledning i forbindelse med praktikken, dets tilrettelæggelse af praktikken og dets evne til klar udmelding af forventninger til praktikanter.

Andelen af tilfredse er relativt lavest med hensyn til skolernes og praktikstedernes samarbejde under praktikken (46-48% tilfredse/meget tilfredse).

De elever og færdiguddannede, der angiver, at de er utilfredse med samarbejdet mellem skolen og praktikstedet i 1. og/eller 2. praktikperiode anfører, at de har den opfattelse, at der slet ikke har været noget samarbejde eller kun meget lidt. I forlængelse heraf nævnes kommunikations- og informationsproblemer mellem skole og praktiksteder, mens nogle efterlyser, at repræsentanter fra skolen kommer på besøg ude på praktikstedet. Enkelte nævner, at den manglende kommunikation resulterede i usikkerhed om afholdelsen af ferier.

De, der har gennemført praktikundervisningen, er blevet spurgt, om i hvilken udstrækning de finder, at den har styrket deres forudsætninger for en række aspekter ved det pædagogiske arbejde. Langt hovedparten finder, at praktikundervisningen har gjort dette. Således vurderer 96%, at den i "høj" eller "nogen grad" har styrket deres forudsætninger for at udføre praktisk pædagogisk og omsorgsrettet arbejde og for at kunne arbejde selvstændigt, mens næsten lige så mange mener, at dette gør sig gældende med hensyn til forudsætninger for bedre kendskab til egne styrker og svagheder (95%) og for at kunne medvirke i planlægningen af institutionens dagligdag (92%).

Table 5.15: Synes du, at praktikundervisningen har styrket dine forudsætninger for følgende?

	I høj grad	I nogen grad	I begrænset grad	Slet ikke	Ved ikke	N
At kunne varetage praktisk pædagogisk og omsorgsrettet arbejde	63%	33%	3%	0%	1%	295
At kunne medvirke i planlægningen af institutionens dagligdag	59%	33%	6%	1%	0%	296
At kunne medvirke i sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende aktiviteter	35%	41%	20%	2%	2%	295
At kunne arbejde selvstændigt	73%	23%	4%	0%	0%	295
At kunne samarbejde med andre faggrupper	48%	34%	13%	1%	4%	297
At kunne samarbejde med forældre	49%	35%	12%	2%	3%	297
At give dig bedre kendskab til dine egne styrker og svagheder	71%	24%	4%	1%	1%	296

Meriteleverne er blevet spurgt, om merituddannelsen efter deres mening burde indeholde en praktikdel. Her er meningerne delte, idet halvdelen mener ja, mens den anden halvdel mener nej.

Af kommentarerne til spørgsmålet fremgår det, at der er delte meninger med hensyn til hensigtsmæssigheden af en eventuel praktikperiode i merituddannelsen. For det første viser kommentarerne, at en stor del af eleverne på merituddannelsen har haft et kort praktikophold på omkring 14 dage, og at mange i deres svar henviser til, at dette er for kort tid. De fremhæver, at praktik er værdifuld, fordi man hermed får mulighed for at snuse til specialområderne eller til områder, man ikke tidligere har beskæftiget sig med.

Andre har den opfattelse, at man har mere brug for den teoretiske del af uddannelsen, fordi man jo allerede har en del praktisk erfaring.

Tabel 5.16: Mener du, at der er behov for praktik i merituddannelsen?

Ja	Nej	N
48%	52%	858

Elevers fremtidsplaner efter pgu

Ser man på de nuværende elevers planer efter pgu viser det sig, at 20% vil vende tilbage til deres arbejde efter endt orlov, mens 70 procent vil søge arbejde. 9% af eleverne angiver andre planer, herunder uddannelse. Ikke overraskende er det særligt meritelever, der planlægger at vende tilbage til deres eget job (38%), da det primært er denne gruppe, der har job (og orlov). Kun 1% af elever på den ordinære grunduddannelse angiver at ville vende tilbage til deres job efter endt uddannelse. Et flertal på 56% af meriteleverne vil søge arbejde. Dette gælder for 86% af ordinæreleverne.

Tabel 5.17: Hvad vil du efter afslutningen af pgu?

	Merituddannelsen (N=464)	Den ordinære uddannelse (N=412)	Totalfordeling (N=876)
Vil du vende tilbage til dit job efter endt orlov	38%	1%	20%
Vil du søge arbejde	56%	86%	70%
Hvis ja, hvilket arbejde vil du helst have?			
Pædagogmedhjælper i daginstitution	63%	57%	60%
Pædagogmedhjælper i SFO	11%	13%	12%
Dagplejer	4%	1%	2%
Omsorgsmedhjælper	5%	4%	5%
Døgninstitutionsmedhjælper	5%	11%	8%
Andet arbejde	7%	5%	6%
Ved ikke	5%	10%	8%
Andet (bl.a. uddannelse)	6%	13%	9%

Arbejdet med børn inden for det almindelige pædagogiske område er favoritbeskæftigelsen. Blandt de studerende, der angiver at ville søge arbejde, ønsker et flertal på 60% således at komme til at arbejde i daginstitution, mens 12% ønsker at komme til at arbejde i skolefritidsordning. Mindre andele ønsker at arbejde i døgninstitution (8%) og som omsorgsmedhjælper (5%), mens meget få ønsker at arbejde som dagplejere. Det ser altså ud, som om uddannelsens profil blandt de studerende i høj grad er en pædagogmedhjælperuddannelse med fokus på det almindelige område. Tanken om, at uddannelsen også skal dække omsorgsmedhjælper- og dagplejeområdet, synes kun i mindre omfang at være slået igennem.

Undersøgelsen viser endvidere, at hele 45% har planer om senere at videreudanne sig. Blandt de, der har svaret, at de vil videreudanne sig, siger de fleste (90%), at de vil uddanne sig til pædagog.

Tabel 5.18: Vil du før eller senere videreudanne dig?

Ja	Nej	Ved ikke	N
45%	15%	40%	1485

Hvis ja, til hvad?

Pædagog	Andet	N
90%	10%	634

Vi har også undersøgt, om der er forskel på eleverne på merituddannelsen og den ordinære uddannelse, med hensyn til hvorvidt de senere vil videreudanne sig. Det viser sig, at andelen af elever, der forventer videreuddannelse, er lidt højere på den ordinære uddannelse end blandt eleverne på merituddannelsen.

Tabel 5.19: Vil du videreudanne dig?

	Ja	Nej	Ved ikke	N
Merituddannelsen	38%	20%	43%	899
Den ordinære uddannelse	57%	8%	35%	576

Undersøgelsen viser endvidere, at 58% af alle elever og færdiguddannede har fået øget deres lyst til at videreudanne sig, *efter at de er startet på pgu*. Her er det karakteristisk, at det særligt er elever på merituddannelsen, der har fået skærpet deres uddannelseslyst.

Af elevernes kommentarer fremgår det, at en del elever fra starten af har haft som mål at skulle læse videre på seminariet, og at pgu-uddannelsen er blevet brugt som et springbræt hertil. Andre tilkendegiver, at uddannelsen har bekræftet dem i, at de vil læse videre, mens atter andre siger, at den har givet dem en lyst til videreuddannelse, som de slet ikke havde før. De anfører, at pgu-uddannelsen har givet dem en tro på, at skolegang ikke er så slemt, og at de godt kan klare det.

To forhold står dog typisk i vejen for en del af elevernes lyst til at videreudanne sig: Dels nævner mange, at de er for gamle til at uddanne sig, dels er der mange, for hvem udsigten til at leve på SU ikke opleves som realistisk, da de er etablerede med familiemæssige og økonomiske forpligtelser.

Tabel 5.20: Har pgu øget din lyst til videreuddannelse?

Ja	Nej	Ved ikke	N
58%	25%	17%	1480

Tabel 5.21: Øget lyst til videreuddannelse, fordelt på merit- og ordinæruddannelsen

	Ja	Nej	Ved ikke	N
Merituddannelsen	63%	24%	13%	894
Den ordinære uddannelse	50%	28%	22%	576

Færdiguddannedes beskæftigelse efter pgu

Hovedparten (70%) af de adspurgte færdiguddannede er i arbejde efter afslutningen af pgu-uddannelsen. 31% af de færdiguddannede er vendt tilbage til deres job efter endt orlov. 20% af de færdiguddannede er arbejdsløse eller i et beskæftigelsesprojekt.

Tabel 5.22: Færdiguddannedes nuværende beskæftigelse (N=633)

	%
Er vendt tilbage til mit job efter endt orlov	31%
Er i arbejde	39%
Er arbejdsløs/i beskæftigelsesprojekt	20%
Er under uddannelse	6%
Orlov/barsel	2%
Andet	2%

Sammenholdes disse tal med elevernes beskæftigelse *før* pgu-uddannelsen ses det, at der blandt gruppen, der har gennemført uddannelsen, er 10% færre i arbejdsløshed/beskæftigelsesprojekter. 32% af de færdiguddannede var således før pgu arbejdsløse/under revalidering eller i et beskæftigelsesprojekt, mens denne gruppe efter pgu kun udgør 20%.

En nærmere analyse af data viser, at det i særlig grad er blandt uddannede fra merituddannelsen, at andelen af ledige/revalidenter falder set i et før-efter perspektiv.

Tabel 5.23: Procentdel arbejdsløse/revalidenter før og efter pgu

Procentdel arbejdsløse/revalidenter			
	Merit- uddannelsen	Ordinær pgu	Total
Før pgu	30%	36%	33%
Efter pgu	17%	28%	20%

De færdiguddannede, der har angivet, at de er i arbejde eller er vendt tilbage til eget job, er blevet bedt om at angive, hvilken type arbejde de har. Undersøgelsen viser på dette punkt, at

54% af de færdiguddannede i arbejde fungerer som pædagogmedhjælpere i en daginstitution. 17% tilkendegiver, at de er i "andet arbejde" end de nævnte kategorier, mens 13% angiver at være pædagogmedhjælpere i en skole-fritidsordning.

Tabel 5.24: Beskæftigelsestyper for folk, der er i arbejde/er vendt tilbage til gamle job (N=403)

Arbejdstype	%
Pædagogmedhjælper i daginstitution	54%
Pædagogmedhjælper i SFO	13%
Dagplejer	9%
Døgninstitutionsmedhjælper	1%
Omsorgsmedhjælper	5%
Andet arbejde	17%

De færdiguddannede, som svarer, at de er under uddannelse, har angivet hvilken type uddannelse, der er tale om. Stort set alle (94%) af disse er i gang med en pædagoguddannelse.

Tabel 5.25:

Er under uddannelse, hvilken:	%	N
Pædagog	94%	33
Andet	6%	

Undersøgelsen viser, at en tredjedel af samtlige færdiguddannede mener, at pgu har givet dem mulighed for at søge job, som de ellers kun vanskeligt ville have søgt før uddannelsen. Det er især færdiguddannede fra den ordinære uddannelse, der har denne opfattelse. 40% af de færdiguddannede fra den ordinære uddannelse svarer, at de nu har bedre mulighed for at søge særlige stillinger, mens 30% blandt eleverne fra merituddannelsen har denne opfattelse.

Tabel 5.26: Synes du, at pgu har givet dig bedre mulighed for at søge job/stillinger, som du vanskeligt ville kunne have søgt, før du tog pgu?

Ja	Nej	Ved ikke	N
33%	31%	36%	663

Vi har bedt elever og færdiguddannede angive, hvilke job de nu føler sig bedre rustede til at søge. Af de *merituddannedes* svar fremgår det, at de *ikke* opfatter det sådan, at de nu kan søge job, de ikke før kunne, *men* at de primært har fået et højere selvværd og en større teoretisk viden. En del angiver også, at pgu-uddannelsen har fået dem til at søge ind på pædagogseminariet, og at dette således vil kunne føre til, at de kan søge job, de ikke før havde mulighed for. *Elever fra den ordinære uddannelse* angiver ligeledes, at de har fået mere selvtillid, og en del fremhæver, at de nu kan søge ind på seminariet, hvilket hele tiden har været deres mål.

Vi har spurgt de færdiguddannede, om de oplever sig som bedre rustede til deres nuværende arbejde, end hvis de ikke havde gennemført pgu. Hertil svarer 50%, at dette "i høj grad" er tilfældet, mens 38% vurderer, at de "i nogen grad" er blevet bedre til deres job. Andelen er højest blandt optagne på merituddannelsen, hvor 91% angiver, at dette i "høj" eller "nogen grad" er tilfældet, mens denne andel blandt færdiguddannede på den ordinære grunduddannelse er 78%.

Tabel 5.27: Er du bedre rustet til dit nuværende arbejde, end hvis du ikke havde gennemført pgu?

I høj grad	I nogen grad	I begrænset grad	Slet ikke	Ved ikke	N
50%	38%	7%	1%	4%	587

Af de kommentarer, de *merituddannede* har knyttet til spørgsmålet, fremgår det, at de efter pgu-uddannelsen føler sig bedre rustede på en lang række faglige områder. De anfører bl.a., at det udmønter sig i, at de nu bedre kan gå ind i de faglige diskussioner med pædagogerne, og at de er blevet bedre til at forholde sig kritisk til forskellige situationer. De merituddannede tilkendegiver endvidere, at de nu kan se tingene fra forskellige vinkler, at de er bevidst reflekterende, mere observerende samt, at de ved mere om børns udvikling, og at de er blevet bedre til at "læse" dem.

Færdiguddannede fra *den ordinære uddannelse* udtrykker, at den teoretiske ballast, de har fået, gør dem i stand til bedre at forholde sig fagligt til forskellige situationer og er bedre til at begrunde, hvorfor de handler, som de gør. Desuden udtrykker de, at de har fået mere selvtillid.

Vi har spurgt de færdiguddannede, hvilke arbejdsopgaver pgu har rustet dem *bedst* til. Hertil svarer mange, at de har øget deres pædagogiske og psykologiske indsigt, og at dette har rustet dem i flere henseender, bl.a. ved, at de er blevet bedre til at gå ind i faglige diskussioner og ved, at de er blevet bedre til at læse børns udtryk og behov, og til at understøtte deres udvikling. Mange tilkendegiver også, at de er blevet bedre til at observere børn, og at de er blevet bedre til at hjælpe de svageste. Endelig fremhæver en del, at deres samarbejde med forældrene og planlægningsarbejdet i institutionen er blevet styrket.

Vi har også spurgt de færdiguddannede hvilke arbejdsopgaver, pgu har rustet dem *dårligst* til. Hertil svarer mange, at de ikke mener at være tilstrækkeligt rustet inden for de kreative fag, eksempelvis med henblik på kreative musiske aktiviteter. En del svarer også, at de ikke føler sig tilstrækkeligt rustet inden for værkstedsfagene, og andre skriver, at de ikke er godt nok rustede til at have med børn at gøre, der har store sociale problemer. Ligeledes skriver en lille del, at de med hensyn til sygdom, sundhed og hygiejne ikke er dygtige nok.

Undersøgelsen viser, at sammenlagt 85% af de, der nu er pædagogstuderende, finder, at pgu-uddannelsen er "meget god" eller "god" som fundament for at læse til pædagog. Andelen er stort set den samme blandt færdiguddannede fra den ordinære uddannelse og merituddannelsen.

Tabel 5.28: Vurdering af pgu-uddannelsens brugbarhed som fundament for pædagoguddannelsen

Meget god	God	Nogenlunde	Meget dårlig	Ved ikke	N
51%	34%	8%	1%	6%	141

De færdiguddannede fra *merituddannelsen* angiver i deres begrundelse for svaret typisk, at det er en stor fordel for dem at have kendskab til projektarbejdsformen.

Flere fremhæver også, at de i kraft af pgu-uddannelsen har en basal viden inden for nogle af de fag, de senere har på seminariet. De finder, at det især er inden for de pædagogiske og psykologiske fag, at pgu-uddannelsen er et godt fundament, men at det samme gør sig gældende med hensyn til dansk, fordi man har haft dette på hf niveau. Elever fra *den ordinære uddannelse* fremhæver de samme forhold.

Arbejdsmarkedets tilfredshed med de færdiguddannede

For at kunne vurdere arbejdsmarkedets tilfredshed med praktikanterne og de færdiguddannede fra pgu-uddannelsen omfatter evalueringen telefoninterviewundersøgelser blandt praktik- og ansættelsessteder.

PLS Consult har interviewet en landsdækkende stikprøve på 124 praktiksteder, der er udvalgt på baggrund af adresser indsamlet fra de 21 skoler.

Stikprøven på 111 ansættelsessteder er udvalgt blandt ansættelsessteder, der er oplyst af færdiguddannede fra pgu i spørgeskemaundersøgelsen.

Baggrundsplysninger om deltagende institutioner i undersøgelsen blandt ansættelsessteder og praktiksteder

I undersøgelsen indgår i alt 195⁴⁾ forskellige praktik- og ansættelsessteder. Hovedparten (67%) af de interviewede institutioner er daginstitutioner, mens skolefritidsordninger (SFO) udgør 10 procent. 14% falder under kategorien "anden institutionstype" - hvilket primært drejer sig om fritidshjem eller fritidsklub.

65% af institutionerne i undersøgelsen har haft praktikanter fra den ordinære pgu-uddannelse. 83% af praktikinstitutionerne har haft praktikanter i 1. praktikperiode, mens 67% har haft praktikanter i 2. praktikperiode. Langt hovedparten af praktikstederne har haft 1-2 praktikanter.

---

4) En række institutioner deltager i undersøgelsen som både praktiksteder og ansættelsessteder.

Tabel 6.1: Institutionstype

	Procent i under- søgelsen (N=194)
Daginstitution	67%
SFO	10%
Dagpleje	6%
Dag-/døgntilbud for børn/unge/voksne med særlige socialpædagogiske behov	4%
Andet	14%

Tabel 6.2: Har institutionen haft praktikanter fra den ordinære pgu-uddannelse?

Andel institutioner, der har haft praktikanter fra den ordinære pgu-uddannelse (N=192)	
65%	
Hvis ja, i hvilke praktikperioder (N=126):	
I praktikperiode 1	83%
I praktikperiode 2	67%
Ved ikke	3%

Note: en række institutioner har haft praktikanter i både 1. og 2. praktikperiode

Undersøgelsen viser endvidere, at 34% af de deltagende institutioner har ansat medarbejdere, der er vendt tilbage efter endt merituddannelse. 23% af institutionerne har ansat færdiguddannede fra den ordinære pgu-uddannelse, og endelig har 15% ansat merituddannede. De fleste institutioner har ansat en enkelt færdiguddannet, mens ca. 20 procent af institutionerne angiver, at man har ansat to eller flere færdiguddannede.

Tabel 6.3: Har institutionen ansat medarbejdere, der har afsluttet den pædagogiske grunduddannelse (pgu)?

	Ja	Nej	Ved ikke	N
Den ordinære pgu?	23%	77%	-	169
Merituddannelsen	15%	86%	-	159
Medarbejdere, der er vendt tilbage efter endt merit uddannelse	34%	66%	-	163

Hvis ja, hvor mange?

	1 person	2 personer	3 personer	4 personer	(N)
Den ordinære pgu?	84%	14%	3%	-	37
Merituddannelsen	83%	13%	4%	-	24
Medarbejdere, der er vendt tilbage efter endt merit uddannelse	77%	16%	4%	4%	56

Det kan/bør således indledningsvis bemærkes/fremhæves, at hovedparten af de deltagerende praktik- og ansættelsessteder således indtil nu kun har haft erfaringer med et relativt begrænset antal færdiguddannede og praktikanter. Dette betyder, at de på en række områder kan have vanskeligt ved at generalisere om uddannelsen. En del institutioner fremhæver dette i deres supplerende bemærkninger.

Ansættelsesstedernes vurdering af færdiguddannede fra pgu

37% af ansættelsesstederne tilkendegiver, at institutionens erfaring som praktiksted har haft indflydelse på institutionens beslutning om at ansætte en pgu'er. Af kommentarerne fremgår det, at indflydelsen typisk har fundet sted, ved at man har været glad for den tidligere praktikant, som man så efterfølgende har ansat.

Table 6.4: Har jeres erfaringer som praktiksted haft indflydelse på ansættelsen af pgu'er?

	Institutioner i procent (N=43)
Ja	37%
Nej	54%
Ved ikke	9%

Hovedparten (59%) af ansættelsesstederne vurderer, at pgu'erne generelt er mere kvalificerede end den arbejdskraft, institutionen ellers kan finde til de job, som pgu-uddannelsen retter sig mod. 30% svarer "både og", mens kun 3% svarer, at pgu'erne er mindre kvalificerede end andre ansøgere. I de åbne kommentarer fremhæves, at pgu'erne får en bredere faglig baggrund og en større teoretisk viden, særligt med hensyn til pædagogik og psykologi. En del respondenter tilkendegiver imidlertid, at der fra person til person er stor forskel på, hvor mange "ekstra kvalifikationer" pgu-uddannelsen har givet eleven.

Table 6.5: Betragter institutionen generelt pgu'ere som mere kvalificeret arbejdskraft end den arbejdskraft, institutionen ellers kan finde til de job, som pgu er rettet imod?

	Institutioner i procent (N=111)
Ja, mere kvalificeret	59%
Både og	30%
Nej, mindre kvalificeret	3%
Ved ikke	9%

Ansættelsesstederne er blevet bedt om at vurdere, om elever fra den ordinære uddannelse eller merituddannelsen er mest attraktiv arbejdskraft. Hertil svarer 41 procent, at begge grupper er lige attraktive, mens 35 procent er usikre på, hvem de

ville foretrække. 17 procent siger, at de foretrækker de merituddannede. En del af disse ansættelsessteder kommenterer, at de foretrækker de merituddannede, fordi disse har mere erfaring.

Tabel 6.6: Vil institutionen foretrække at ansætte færdiguddannede fra den ordinære grunduddannelse eller merituddannelsen?

	Institutioner i procent (N=111)
Merituddannelsen	17%
Den ordinære grunduddannelse	7%
Begge grupper er lige attraktive	41%
Ved ikke	35%

Vi har endvidere spurgt institutionerne, i hvilket omfang pgu-uddannelsen gør en forskel med hensyn til at styrke kvalifikationer og forudsætninger for at kunne varetage arbejdsopgaven som pædagogmedhjælper, dagplejer eller omsorgsmedhjælper. Hertil svarer 36% af institutionerne, at pgu'en i "stort omfang" gør en forskel, mens 41% mener, at uddannelsen i "et vist omfang" gør en forskel. Vi har yderligere spurgt om, inden for hvilke områder pgu'en gør den største forskel. Ansættelsesstederne vurderer, at det i særlig grad er den faglige baggrundsviden og de teoretiske kvalifikationer, herunder den pædagogiske og psykologiske indsigt, der øges. Ansættelsesstederne fremhæver også, at pgu-uddannelsen gør en stor forskel på det menneskelige plan, idet de færdiguddannede opleves at have gennemgået en betydelig personlig udvikling, ligesom de har fået mere selvtillid.

På spørgsmålet, om inden for hvilke områder pgu'en gør den mindste forskel, fremgår det, at det især opleves at være inden for det kreative område - f.eks. lege - og inden for det praktiske område.

Tabel 6.7: I hvilket omfang “gør pgu'en en forskel”, med hensyn til at styrke kvalifikationer og forudsætninger for at kunne varetage arbejdsopgaven som pædagogmedhjælper, dagplejer eller omsorgsmedhjælper?

	Institutioner i procent (N=110)
I stort omfang	36%
I et vist omfang	41%
I begrænset omfang	11%
Slet ikke	6%
Ved ikke	6%

Vi har endvidere bedt institutionerne tilkendegive deres syn på de færdiguddannede pgu'eres kvalifikationer med hensyn til en lang række evner og færdigheder.

Undersøgelsen viser, at ansættelsesstederne er relativt mest tilfredse med pgu'ernes indsigt i *pædagogik*, deres forudsætninger for at kunne *varetage praktisk pædagogisk og omsorgsrettet arbejde*, samt med deres forudsætninger for at kunne *medvirke i planlægningen af dagliglivet i institutionen* og deres *motivation for faglig udvikling*.

Aftagerne er relativt mindst tilfredse med pgu'ernes forudsætninger for at kunne *medvirke i sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende aktiviteter*, samt med deres *skriftlige formuleringsevner* og den *praktiske erfaring*, de får gennem uddannelsen. De lavere andele tilfredse på disse områder skyldes dog primært, at der er større andele, der svarer “ved ikke”.

Tabel 6.8: Har institutionen generelt et positivt indtryk af færdiguddannede pgu'eres kvalifikationer med hensyn til følgende?

	Ja	Både og	Nej	Ved ikke	(N)
Deres praktiske erfaring i kraft af uddannelsen?	45%	10%	15%	30%	111
Deres mundtlige formuleringsevne?	64%	11%	12%	14%	111
Deres skriftlige formuleringsevne?	39%	15%	9%	37%	111
Deres indsigt i pædagogik?	72%	16%	3%	9%	111
Deres indsigt i psykologi?	66%	17%	5%	13%	111
Deres forudsætninger for at kunne medvirke i sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende aktiviteter?	32%	16%	14%	38%	111
Deres viden om samfundsmæssige forhold vedr. den pædagogiske sektor f.eks. brugergrupper, regelgrundlag, kommunens organisation og lign.?	51%	14%	14%	22%	111
Deres forudsætninger for at kunne varetage praktisk pædagogisk og omsorgsrettet arbejde?	72%	12%	9%	7%	111

W Deres forudsætninger for at iværksætte kreative og sociale aktiviteter?	59%	20%	9%	13%	111
Deres forudsætninger for at kunne medvirke i planlægningen af dagliglivet i institutionen?	72%	14%	8%	5%	111
Deres forudsætninger for at kunne samarbejde med forældre?	54%	21%	13%	13%	111
Deres forudsætninger for at kunne samarbejde med andre faggrupper (herunder pædagoger)	65%	20%	7%	8%	111
Deres evne til at være opsøgende og initiativrig i forhold til arbejdsopgaverne?	57%	20%	9%	15%	111
Deres forudsætninger for at kunne arbejde selvstændigt?	51%	21%	14%	14%	111
Deres motivation for faglig udvikling?	69%	15%	7%	9%	111

Vurdering af praktikken og samarbejdet herom

Skolernes vurdering af praktikken og samarbejdet herom

Skolerne vurderer generelt, at kommunernes og amternes samarbejde om etableringen af praktikpladser fungerer rimeligt. Dog fremhæves nogle områder, hvor der efter skolernes mening særligt kan være problemer:

- En række skoler fremhæver, at amtet ikke har etableret praktikpladser.
- Nogle skoler nævner også, at manglende samarbejde på tværs af kommunegrænser og mellem amt og kommuner sætter grænser for udnyttelsen af praktikpladser. Der opleves at være en tendens til, at praktikpladser forbeholdes egne elever. Dette begrænser i hvor høj grad praktikken i uddannelsen kan omfatte både normalområdet og specialområdet.
- Af skolernes svar fremgår det, at der ikke er en entydig opfattelse af placeringen af ansvaret for koordineringen af de to praktikperioder, så eleverne får både en "normal" og en "sær"-praktik. Nogle skoler oplever således, at kommuner og amter vælter koordineringsbyrden over på dem, mens andre skoler ser det som en naturlig del af deres praktikplanlægning.

Med hensyn til de praktikforløb, kommuner og amter tilbyder, svarer skolerne derimod generelt, at kvaliteten er tilfredsstillende. Det er opfattelsen, at institutionerne tager deres ansvar meget seriøst, selv om der enkelte steder er behov for at få afklaret de faglige mål og forventningerne til praktikken. Dette opfattes typisk som et opstartsproblem.

Et meget stort flertal af skolerne mener i forlængelse heraf, at samarbejdet mellem skole og praktiksted er velfungerende.

Indtrykket er som nævnt, at der er en god dialog, og at institutionerne tager deres ansvar seriøst. Enkelte beklager dog, at der ikke er afsat midler til at understøtte samarbejdet i forbindelse med uddannelsen.

Skal skolerne pege på områder, hvor der er muligheder for udvikling af skole-praktik samspillet, peges der på, at dette kan opnås:

- Gennem erfaringsopbygning og -udveksling. Herved forventes samspillet at udvikles med tiden.
- Gennem uddannelse og kontakt. En del skoler nævner således, at det ville være ønskeligt, hvis der blev afsat midler til gratis praktikvejlederkurser og faglæreres besøg i praktikken.
- Gennem temadage, hvor undervisere og praktikvejledere kunne mødes og gennem øget anvendelse af gæstelærere. Endelig nævnes anvendelsen af institutionspersonale som gæstelærere og/eller i et censorkorps.

Tilfredsheden med kvaliteten i praktikforløbene genfindes, når man på elevplan vurderer målopfyldelsen i praktikforløbene og koblingen mellem teori og praksis.

Skolerne vurderer generelt, at de faglige mål, der opstilles for praktikken, i langt de fleste tilfælde bliver indfriet. Det er således opfattelsen, at eleverne tilegner sig handleberedskab i forhold til det praktiske pædagogiske og omsorgsrettede arbejde. Det er også opfattelsen, at eleven lærer at arbejde selvstændigt og får indsigt i egne styrker, svagheder og udviklingsmuligheder, og at eleven opnår indsigt, i hvordan pædagogisk praksis planlægges, begrundet i en institutions forudsætninger og mål.

På følgende områder vurderer et mindre antal dog, at målene kun delvis indfris:

- Elevernes tilegnelse af handleberedskab i forhold til det sundhedsfremmende arbejde. Der er bred enighed om, at målene i højere grad bør konkretiseres, så de bedre kan relateres konkret til det daglige arbejde i institutionen.
- Samarbejdet med andre faggrupper og med forældre. Halvdelen af skolerne mener, at eleverne lærer at samarbejde med disse grupper, mens den anden halvdel svarer "både og". En del af institutionerne vurderer, at den korte praktikperiode (3 måneder) kan hæmme involvering af praktikanter i samarbejdet med eksterne faggrupper omkring institutionen samt involvering i samarbejdet med forældre.

Skolerne vurderer generelt, at der er en tilfredsstillende sammenhæng mellem praktikuddannelsen og den teoretiske uddannelse.

Ud over den praktikforberedelse og -evaluering, som næsten alle skoler har etableret, sikres koblingen typisk ved:

- Bevidst arbejde med elevernes erfaringsbilleder. På mange skoler nævnes, at elevernes erfaringer anvendes som udgangspunkt for undervisning og diskussion. Herved skabes en aktiv refleksion hos eleverne, der ser deres erfaringer i en ny teoretisk belysning.
- Tæt kontakt mellem skole og praktiksted. Herved får man ifølge en del skoler kendskab til målene og dagligdagen i "den anden del" af uddannelsen, så samarbejdet bliver så godt som muligt.

Skolerne vurderer ligeledes generelt, at samarbejdet i uddannelsesrådet fungerer godt. Mange er af den opfattelse, at uddannelsesrådet er engageret og arbejder for uddannelsen, snarere end for interessenternes egne interesser.

Sammenfattende er skolerne således meget tilfredse med indholdet af skole-praktik samspillet. Dog mener man, at de over-

ordnede rammer for uddannelsen er problematiske, særligt vedrørende etableringen af praktikpladser og samarbejdet herom mellem de kommunale forvaltninger. Skolerne finder som nævnt i afsnit 4.2, at kommunerne som samlet gruppe ikke er tilstrækkelig engagerede i pgu-uddannelsens etablering.

Praktikstedernes vurdering af praktikken og samarbejdet herom

I det følgende beskrives praktikken og den konkrete gennemførelse heraf samt samarbejdsrelationerne med hhv. skole og kommune/amt.

Praktikken og den konkrete gennemførelse

De deltagende praktiksteder har taget stilling til, om de generelt mener, at der er en god sammenhæng mellem skole- og praktikundervisningen. 57% finder, at sammenhængen er god - mens 14% svarer "både og". 13 procent mener ikke, at der generelt er en god sammenhæng mellem skole- og praktikundervisning.

Tabel 7.1: Er der generelt en god sammenhæng mellem skole- og praktikundervisningen?

	Institutioner i procent (N=126)
Ja	57%
Både og	14%
Nej	18%
Ved ikke	10%

Vi har også bedt praktikstederne vurdere, om de mener, at skoleundervisningen har givet eleverne en tilstrækkelig god forberedelse til praktikken.

I forbindelse med 1. praktikperiode tilkendegiver 50% af praktikstederne, at de mener, at eleverne har fået tilstrækkelig god

forberedelse til praktikken. 18% svarer “både og”, mens 12% ikke finder, at eleverne i tilstrækkelig grad blev forberedt til praktikken.

På spørgsmålet om, inden *for hvilke områder* undervisningen kunne have givet eleven en bedre forberedelse, svarer mange respondenter, at eleverne har for dårlig indsigt i, hvordan det praktiske liv ser ud på en institution, dvs. at eleverne har en ringe forestilling om, hvad det er, de skal ud at lave.

I forbindelse med vurderingen af den forberedelse, eleverne har fået til 2. praktikperiode, tilkendegiver 58% af aftagerne, at eleverne er blevet godt nok forberedt, mens 12% svarer “både og”. Institutionerne har så få erfaringer med disse elever, at der ingen generaliserbare udsagn kan findes med hensyn til, hvilke områder eleven kunne være bedre forberedt inden for.

Tablet 7.2: Vurderer du, at skoleundervisningen har givet eleverne en tilstrækkelig god forberedelse til praktikken i forbindelse med...

1. praktikperiode?	Institutioner i procent (N=118)
Ja	50%
Både og	18%
Nej	12%
Ved ikke	20%
2. praktikperiode?	Institutioner i procent (N=111)
Ja	58%
Både og	12%
Nej	1%
Ved ikke	30%

47% af deltagerne angiver, at der er forskel på de opgaver, som praktikanterne beskæftiges med i hhv. 1. og 2. praktikperiode. 27% svarer, at dette ikke er tilfældet. Af kommentarerne kan man læse, at der i anden praktikperiode stilles flere krav til praktikanten. Man forventer mere selvstændighed og giver mere ansvar til praktikanterne, der således fungerer mere som almindelige (gode) pædagogmedhjælpere i 2. praktikperiode, hvor mange i 1. praktikperiode har en mere observerende rolle. Mange nævner også, at forskellen til dels ligger i de praktikopgaver, som skolerne stiller eleverne.

Tabel 7.3: Er der forskel på de opgaver, praktikanter beskæftiges med i 1. og 2. praktikperiode?

	Institutioner i procent (N=126)
Ja	47%
Nej	27%
Ved ikke	26%

Vi har endvidere spurgt deltagerne, om det generelt er lykkedes at opfylde en række mål, der betragtes som centrale for praktikforløbene. Undersøgelsen viser på dette punkt, at de mål, som flest deltagere finder er opfyldt, er, at *eleven lærer at samarbejde med andre faggrupper*, at *eleven får øvelse i, hvorledes pædagogisk praksis planlægges og begrundes ud fra et praktiksteds forudsætninger og mål*, samt at *eleven opnår indsigt i egne styrker og svagheder samt personlige og faglige udviklingsmuligheder*. De mål, der i følge deltagerne har opnået den mindste grad af opfyldelse, er, at *eleven tilegner sig handleberedskab i forhold til det sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende arbejde*, samt at *eleven lærer at samarbejde med forældre*. Mange af kommentarerne går i øvrigt på, at det er meget individuelt, hvorvidt eleverne opfylder de forskellige mål med praktikken, og flere tilkendegiver da også, at der er stor forskel på eleverne.

Tabel 7.4: Er det generelt lykkedes at opfylde følgende mål med praktikforløbene?

	Ja	Både og	Nej	Ved ikke	(N)
At eleven tilegner sig handleberedskab i forhold til det praktiske pædagogiske arbejde?	84%	12%	2%	2%	126
At eleven tilegner sig handleberedskab i forhold til det sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende arbejde?	33%	18%	33%	7%	126
At eleven tilegner sig handleberedskab i forhold til det omsorgsrettede arbejde?	82%	11%	2%	4%	125
At eleven lærer at arbejde selvstændigt?	74%	19%	6%	2%	125
At eleven lærer at samarbejde med andre faggrupper (herunder pædagoger)?	88%	6%	3%	2%	126
At eleven lærer at samarbejde med forældre?	53%	26%	18%	3%	126
At eleven får øvelse i, hvorledes pædagogisk praksis planlægges og begrundes ud fra et praktiksteds forudsætninger og mål?	86%	11%	2%	1%	126

At eleven opnår indsigt i egne styrker og svagheder samt personlige og faglige udviklingsmuligheder?	85%	11%	1%	3%	125
--	-----	-----	----	----	-----

Vi har også spurgt praktikstederne, om de har faste procedurer på en række områder, der vedrører praktikken. Undersøgelsen viser på dette punkt, at hovedparten (84%) af praktikstederne har faste procedurer i forbindelse med den løbende, faglige tilbagemelding til praktikanten, samt i forbindelse med vejledningen i forbindelse med praktikken og velkomst og information til praktikanten. To tredjedele af praktikstederne har faste procedurer for den overordnede tilrettelæggelse af praktikken, mens lidt under halvdelen har faste procedurer for samarbejdet mellem skole og praktiksted.

Tabel 7.5: Har I som praktiksted faste procedurer for følgende?

	Ja	Nej	(N)
Overordnet tilrettelæggelse af praktikken?	68%	32%	125
Velkomst og introduktion, herunder hvilke forventninger der stilles til praktikanten?	84%	16%	124
Vejledning i forbindelse med praktikken?	85%	15%	124
Løbende faglig tilbagemelding til praktikanten?	88%	12%	126
Samarbejdet mellem skole og praktiksted?	47%	53%	120

Af kommentarerne kan man læse, at den overordnede tilrettelæggelse af praktikken typisk består i, at man som udgangspunkt har nedskrevet nogle retningslinier, eller nogle krav og forventninger, som man har talt med skole og praktikant om. Mange praktiksteder tilkendegiver også at have en fast kontaktperson på skolen. Eleven bliver også typisk præsenteret i institutionen - for medarbejdere og forældre, og mange institutioner holder et introduktionsmøde med eleven, eller giver denne en folder. Mange institutioner har procedurer for vejledning, eksempelvis ved at have en fast ugentlig vejledningstid, eller ved at eleven har en fast tilknytning til en bestemt person. De samme regler synes at gælde for den faglige tilbagemelding, eleven får. Med hensyn til samarbejdet mellem skole og praktiksted fremgår det, at det primært foregår gennem de 1-2 møder, som skolen arrangerer i forbindelse med praktikken. En del praktiksteder fremhæver således, at samarbejdet må være skolens ansvar. I nogle tilfælde kommer skolens praktikansvarlige desuden på besøg under praktikken.

Vi har spurgt deltagerne, om der er vanskeligheder forbundet med, at eleven samtidig er både praktikant og arbejdskraft. Kun 15% svarer ja til dette spørgsmål, mens 78% ikke mener, at der er problemer forbundet hermed. Af kommentarerne kan man læse, at det største problem forbundet med denne elevens dobbeltrolle er, at man i institutionerne kan komme til at "glemme", at eleven ikke indgår i normeringen.

Tabel 7.6: Kan der være vanskeligheder forbundet med, at eleven samtidig er både elev og arbejdskraft?

	Institutioner i procent (N=126)
Ja	15%
Både og	7%
Nej	78%

76% tilkendegiver, at de er tilfredse med elevernes evne til at udfylde deres rolle i praktikforløbet. 17% svarer "både og", og kun 7% af deltagerne svarer, at de ikke er tilfredse. Af kommentarerne fremgår det, at det er svært for institutionerne at generalisere over de få erfaringer, de har med praktikanterne. Enkelte udtrykker stor tilfredshed med elevernes motivation og engagement, mens andre siger, at deres praktikanter har været lidt for unge og uerfarne.

Tabel 7.7: Er du generelt tilfreds med elevernes evne til at udfylde deres rolle i praktikforløbet?

	Institutioner i procent (N=123)
Ja	76%
Både og	17%
Nej	7%

På spørgsmålet om, hvorvidt institutionerne i fremtiden vil foretrække at ansætte en pgu'er, når den skal ansætte personale, svarer 20% bekræftende. 53% siger, at de "måske" vil foretrække en pgu'er, mens 27% svarer klart nej. I begrundelserne til dette svar kan man læse, at langt de fleste institutioner anlægger en individuel bedømmelse af ansøgerne, og at det her overvejende er de personlige kvalifikationer, der tæller. Dette forklarer den store del af respondenterne, der har svaret, at de måske vil foretrække en pgu'er. I andre kommentarer kan man læse, at institutionerne lægger vægt på at ansætte folk, der har ambitioner om at læse videre til pædagog. Endelig siger nogle, at pgu'eren ikke er kvalificeret nok i forhold til den løn, vedkommende skal have.

Tabel 7.8: Når institutionen i fremtiden skal ansætte nye pædagogmedhjælpere, vil I da foretrække en pgu'er?

	Institutioner i procent (N=124)
Ja	20%
Måske	53%
Nej	27%

Skole-praktiksamarbejdet

Vi har spurgt praktikstederne, om der er områder, hvor ansvarsfordelingen mellem praktiksted og skole er uklar. Hertil svarer 20%, at dette er tilfældet. Respondenterne har i kommentarerne svaret, at det særligt er spørgsmålet om, hvor meget de skal blande sig i elevens opgaveskrivning samt i vedkommendes fravær, der er problemet. En del skriver også, at de ingen kontakt har til skolen.

Tabel 7.9: Er der områder vedrørende pgu-uddannelsen, hvor du oplever det som uklart, om det er praktikstedet eller skolen, der har ansvaret?

	Institutioner i procent (N=119)
Ja	20%
Nej	80%

42% finder, at skolen følger op på den kritik/de forslag til forbedringer, der kommer fra praktikstedets side. Kun 10% siger, at skolen ikke følger op på forslag eller kritik, mens 45% ikke ved, hvad de skal svare hertil.

Tabel 7.10: Oplever du, at skolen følger op på jeres evt. kritik og forslag til forbedringer?

	Institutioner i procent (N=125)
Ja	42%
Både og	4%
Nej	10%
Ved ikke	45%

66% af praktikstederne vurderer, at der generelt er et velfungerende samarbejde med skolen. Kun 13% mener ikke, at dette er tilfældet. I de åbne kommentarer er det mest de skoler, der ikke finder samarbejdet tilfredsstillende, der har svaret. Nogle af disse siger, at det manglende samspil er et problem, andre, at der ikke er behov for noget samarbejde.

Tabel 7.11: Er der generelt et velfungerende samarbejde mellem praktikstedet og skolen?

	Institutioner i procent (N=125)
Ja	66%
Både og	14%
Nej	13%
Ved ikke	8%

På spørgsmålet om, inden for hvilke områder, der er plads til forbedring i skole-praktiksamarbejdet, svarer mange respondenter, at de godt kunne tænke sig, at skolen lidt hyppigere aflagde besøg på institutionen, og at de blev bedre til at informere/ kommunikere med institutionen.

Samarbejdet med kommunen/amtet

På spørgsmålet, om der er områder vedrørende pgu-uddannelsen, hvor det opleves som uklart, om det er praktikstedet eller kommunen/amtet, der har ansvaret, svarer 14% af praktikstederne, at dette er tilfældet. Der er efter kommentarerne at dømme særligt problemer i forbindelse med selve ansættelsesforholdet.

Tabel 7.12: Er der områder vedrørende pgu-uddannelsen, hvor det opleves som uklart, om det er praktikstedet eller kommunen/amtet, der har ansvaret?

	Institutioner i procent (N=119)
Ja	14%
Nej	86%

75% af praktikstederne mener, at der generelt er et velfungerende samarbejde mellem praktikstedet og kommunen/amtet. 7% svarer "både og", mens ligeledes 7% finder, at der ikke er et velfungerende samarbejde. Det er kun få forslag, praktikstederne har til forbedringer i samarbejdet med kommunen/amtet. Det hyppigste forslag går på, at kommunerne i højere grad bør gøre sig klart, hvad de vil med pgu'erne, og dernæst indgå i en dialog med institutionerne herom.

Tabel 7.13: Er der generelt et velfungerende samarbejde mellem praktikstedet og kommunen/amtet?

	Institutioner i procent (N=124)
Ja	75%
Både og	7%
Nej	7%
Ved ikke	11%

Samarbejdet mellem kommuner og uddannelsesinstitutioner

Den ordinære pgu-uddannelses organisering, hvor amterne stiller uddannelseskapalet til rådighed gennem seminarier eller social- og sundhedsskoler, der har ansvaret for selve (den teoretiske del af) uddannelsen, men hvor det er kommunerne (og amterne selv), der ansætter elever og dermed står for rekrutteringen til uddannelsen, ligesom de tilvejebringer praktikpladserne, gør samarbejdsrelationerne omkring uddannelsen til et centralt område i en vurdering af uddannelsen.

Kommunernes vurdering af samarbejdet

Kommunerne er blevet bedt om at tage stilling til en række spørgsmål, der omhandler samarbejdet om uddannelsen.

De har i den forbindelse først vurderet, om der er områder omkring pgu-uddannelsen, hvor det er uklart, hvem der har ansvaret. Hertil svarer et flertal på 58%, at de ikke finder, at ansvarsforholdene er uklare, mens 20% dog mener, at der er nogle områder, hvor ansvarsfordelingen kan opleves uklar.

Tabel 8.1: Vurdering af, om der er områder vedr. pgu-uddannelsen, hvor det er uklart, hvem der har ansvaret

Ja	Nej	Ved ikke	N
20%	58%	22%	124

Af kommentarerne fremgår det, at de usikkerheder, der er omkring ansvarsforhold, først og fremmest drejer sig om, hvilke regler der gælder i forbindelse med sygdom og ferie. Enkelte nævner, at spørgsmål om kørselsgodtgørelse til eleven har været aktuelt. Enkelte andre kommuner fremhæver, at det har været uklart, hvem der eksempelvis skulle godkende praktiksteder, og hvem der skulle støtte pgu-elever med problemer eller særlige behov.

Kommunerne er også blevet spurgt, om de oplever at have tilstrækkelig indflydelse på pgu-uddannelsen. Resultaterne viser, at 53% oplever at have tilstrækkelig indflydelse på uddannelsen, mens 33% svarer "både og". 14% mener, at de ikke har tilstrækkelig indflydelse.

Tabel 8.2: Oplevelse af, om amtet/kommunen har tilstrækkelig indflydelse på pgu-uddannelsen

Ja	Nej	Ved ikke	N
53%	33%	14%	136

Kommentarerne til spørgsmålet viser, at kommunerne primært oplever at have indflydelse på uddannelsen i to sammenhænge. For det første anfører en del, at de har forholdsvis stor indflydelse på tilrettelæggelsen af praktikperioderne. For det andet skriver mange kommuner, at de har en repræsentant i uddannelsesrådet, og at de derigennem øver indflydelse på uddannelsen. Enkelte skriver, at de gerne ville have mere indflydelse på uddannelsens kvalitet, og på de krav, der stilles til eleverne.

Kommuner og amter er blevet bedt om at vurdere deres samarbejde med den pågældende pgu-uddannelsesinstitution. Denne vurdering viser, at kommunerne er godt tilfredse med samarbejdet om *praktikperioderne*. 70% tilkendegiver således, at samarbejdet på dette punkt fungerer "meget godt" eller "godt". Kommunerne er også godt tilfredse med samarbejdet om visse elevers eventuelle fritagelse for prøver/dele af uddannelsen, selvom hovedparten svarer "ved ikke". I deres kommentarer fremhæver mange af kommunerne, at de ikke mener at have erfaringer nok til at kunne vurdere samarbejdet om eventuel fritagelse.

Tabel 8.3: Kommuner og amters vurdering af samarbejdet med pgu-uddannelsesinstitutionen om praktik og fritagelse

Meget godt	Godt	Nogenlunde	Mindre godt	Dårligt	Ved ikke	N
Praktikperioderne						
23%	47%	10%	4%	1%	15%	112
Godkendelse af visse elevers evt. fritagelse for prøver/dele af uddannelsen						
6%	18%	3%	-	-	74%	73

Kommuner og amter har endelig vurderet, på hvilke områder de finder, at samarbejdet med uddannelsesinstitutionerne fungerer bedst hhv. dårligst.

De svarer generelt, at de områder, hvor de mener, at samarbejdet fungerer bedst, drejer sig om samarbejdet omkring den enkelte elev. Det anføres herunder, at man har et godt samarbejde omkring at orientere elever om praktik, samt at man holder en del fællesmøder, og at disse fungerer godt.

De områder af samarbejdet, der vurderes at fungere *dårligst*, fremhæves især at være tilbagemeldingen om sygdom og ferie. Ligeledes opleves der at være uklarhed, om hvem der skal vælge praktiksteder. Kommentarerne er dog meget spredte, og mange anfører, at de endnu ikke har nok erfaringer om samarbejdet til at kunne vurdere det.

Skolernes vurdering af samarbejdet

Skolerne er lige som kommunerne blevet bedt om at vurdere, om der er områder vedrørende pgu-uddannelsen, hvor det er virker uklart, hvem der har ansvaret. Hertil svarer godt halvdelen "både og", mens der er lidt flere, der svarer "nej" end "ja".

Skolerne vurderer generelt, at det formelle grundlag for uddannelsen er klart nok, men at der på en række områder opleves uklarheder:

- En række skoler mener, at man i kommunerne ved for lidt om pgu-uddannelsen. Desuden er det opfattelsen, at den interne kommunikation og information om uddannelsen i kommunerne fungerer for dårligt. Det kan resultere i, at f.eks. sagsbehandlere ikke har den fornødne viden om uddannelsen.
- Nogle skoler anfører i forlængelse heraf, at rollen som pgu-koordinator prioriteres for lavt i en del kommuner. Det betyder, at det kan være tilfældigt, hvem der får tildelt ansvaret, og at varetagelsen af opgaven er sårbar over for personudskiftning. Nogle skoler har oplevet, at man i nogle kommuner slet ikke ved, hvem pgu-koordinatoren er.

Som øvrige, konkrete områder, hvor der kan opstå uklarheder, nævnes bl.a. feriers placering, regler i forbindelse med sygdom og informationsarbejdet over for potentielle elever.

Som områder, hvor der nok ikke er så store uklarheder, men hvor grænsedragningen mellem kommuners og uddannelsesinstitutioners ansvarsområder giver anledning til frustrationer, nævner skolerne:

- Informationsarbejdet omkring uddannelsen. Det opleves som frustrerende, at skolerne ikke uden at overskride deres kompetence kan gå ind i en mere aktiv informerende rolle over for kommunerne.
- Planlægningsarbejdet. Dette vanskeliggøres af, at man ofte først kort tid før uddannelsesstart ved, hvor mange elever, der er optaget. Opfattelsen er, at kommunerne burde være tidligere ude med information på dette punkt.

Når skolerne bliver bedt om at angive, hvor samarbejdet om uddannelsen fungerer bedst, fremgår det, at de ligesom kommunerne er af den opfattelse, at samarbejdet omkring praktikken og omkring elevers evt. fritagelse for dele af undervisningen eller eksaminer fungerer godt. Dog fremhæver en del at

uddannelsen kun har eksisteret i kort tid, og at erfaringsgrundlaget derfor er begrænset. Skolerne vurderer generelt, at der er et velfungerende samarbejde i uddannelsesrådet og fællesbestyrelsen.

Skolerne vurderer, at samarbejdet fungerer dårligst med hensyn til rekruttering (dimensioneringsaspektet) og "træghed" hos de kommuner, der ikke er med. Desuden nævner nogle skoler den interne informationsvirksomhed i kommunerne som et svagt fungerende område.

Vurderinger af pgu-uddannelsens styrker og svagheder

Kommunernes vurderinger

Kommunerne er blevet bedt om at vurdere, hvor godt pgu-uddannelsen fungerer under sin nuværende udformning med hensyn til en række centrale spørgsmål.

I det følgende angives svarene for de kommuner, der har oprettet pladser. Blandt de kommuner, der ikke har oprettet pladser, er svarfordelingerne præget af en meget stor andel "ved ikke" svar - formentlig pga. manglende erfaringer.

De kommuner, der har oprettet pladser, vurderer, at uddannelsen fungerer udmærket på alle områder.

Tabel 9.1: Vurdering af, hvor godt pgu-uddannelsen fungerer med hensyn til...

Meget godt	Godt	Nogenlunde	Dårligt	Meget dårligt	Ved ikke	N
Rekruttering af elever						
26%	40%	14%	7%	2%	12%	116
Uddannelsens faglige indhold						
12%	48%	12%	-	-	27%	113
Sammenhængen mellem skoleundervisning og praktik						
11%	46%	13%	2%	1%	27%	113
Uddannelsens organisering og styring						
9%	47%	19%	1%	3%	21%	110

- 66% af kommunerne vurderer således, at rekrutteringen af eleverne fungerer "meget godt" eller "godt".

- 60% tilkendegiver, at uddannelsens faglige indhold er “meget godt” eller “godt”
- 57% mener, at sammenhængen mellem skoleundervisning og praktik fungerer “meget godt” eller “godt”.
- 56% vurderer endelig, at uddannelsens organisering og styring fungerer “meget godt” eller “godt”.

Kommuner og amter har svaret på, hvorvidt de finder længden af den ordinære uddannelse passende i forhold til de jobfunktioner, de færdiguddannede skal varetage. Hertil svarer 56%, at de mener, længden er passende, mens 35% svarer “ved ikke”. 8% vurderer, at uddannelsen er for kort. Ser man udelukkende på de kommuner, der har oprettet elevpladser, mener hele 72%, at længden er passende, 7% at uddannelsen er for kort, og 1% at den er for lang, mens 20% svarer ved ikke.

Tablet 9.2: Kommuner og amters vurdering af den ordinære pgu-uddannelses længde

	Kommuner og amter i % (N=208)
For kort	8%
Passende	56%
For lang	1%
Ved ikke	35%

Af kommentarerne til uddannelsens længde i forhold til de færdiguddannedes jobfunktioner, fremgår det, at:

- Uddannelsens længde vurderes som passende i forhold til arbejdet som pædagogmedhjælper. Dog vurderes det som et problem, at pgu-uddannede er dyrere at ansætte end en almindelig pædagogmedhjælper. Uddannelsen karakteriseres dermed som værende placeret mellem to stole: “Pgu’eren er

ikke så kvalificeret som en pædagog, men er til gengæld dyrere end en pædagogmedhjælper”.

- En del kommuner anfører, at mange institutioner kun betragter uddannelsen som et springbræt til pædagoguddannelsen. Pgu-uddannede opfattes således som mindre attraktive at ansætte af institutioner, der hellere ansætter en uddannet pædagog.

På spørgsmålet om, hvad der er de væsentligste svagheder ved pgu-uddannelsen, anfører kommunerne typisk følgende:

- En stor del udtrykker betænkeligheder ved uddannelsens brugbarhed og finder, at den giver eleverne indtryk af, at de bliver uddannet til en form for “mini-pædagoger”, mens de, ifølge disse respondents opfattelse, ikke rigtig uddannes til noget. Flere angiver på den baggrund, at uddannelsen på en måde stikker de unge “blår i øjnene”. Det begrundes med, de unge i deres senere jobsituation skal konkurrere med billigere pædagogmedhjælpere eller uddannede pædagoger, og at de i denne situation ofte vil stå som tabere.
- Mange kommuner oplever endvidere finansieringen af uddannelsen som en svaghed. Kommunernes udgifter til elevernes løn opleves som en økonomisk belastning, hvorfor disse respondenter gerne ser, at uddannelsen i stedet bliver SU-berettiget.
- En del kommuner mener, at uddannelsens svaghed er, at pædagogerne og institutionerne generelt ikke har accepteret den.
- Endelig vurderer en del kommuner, at det er en svaghed ved uddannelsen, at det kræver en politisk beslutning at oprette den.

Som uddannelsens stærke sider fremhæver kommunerne typisk følgende:

- At det findes positivt, at bogligt svage elever får et minimum af uddannelse at bygge videre på. Kommunerne vurderer, at der gennem uddannelsen fanges en del unge, der ellers ville forblive ufaglærte, og de fremhæver, at denne grundskoling ofte bliver en åbning mod yderligere uddannelse.
- At det er en styrke, at uddannelsen giver adgang til pædagoguddannelsen.
- At uddannelsen indeholder en god vekselvirkning mellem teori og praksis.
- At uddannelsen er et godt opkvalificeringstilbud til dagplejere.
- At uddannelsen har et godt, fagligt indhold.

Skolernes vurderinger

Et stort flertal af skolerne vurderer, at den ordinære pgu-uddannelses længde er passende, både set i forhold til kravene til jobfunktionerne og i forhold til omfanget af dens indhold. Enkelte skoler er dog af den opfattelse, at uddannelsen er for kort i forhold til omfanget af dens indhold.

I forhold til jobfunktioner (eller niveau i udførelsen) nævnes, at uddannelsen skal "passe ind" mellem pædagoger og uddannede pædagogmedhjælpere, hvorfor længden af de fleste opfattes som passende.

I forhold til uddannelsens indhold nævner en del af skolerne, at de faglige mål for uddannelsen i uddannelsesbekendtgørelsen er meget ambitiøse. Omvendt fremføres det også, at uddannelsesstederne har et betydeligt råderum i forhold til den konkrete fortolkning af målene, så man selv kan tilpasse niveauet. Det er opfattelsen, at uddannelsen tidsmæssigt er lidt presset (særligt merituddannelsen), men at længden alt i alt er passende. I forhold til merituddannelsen (1 år) mener et

mindre antal skoler, at uddannelsen er for kort, fordi eleverne skal opnå C-niveau i dansk på et år, efter at have været ude af uddannelsessystemet i årevis.

De fleste skoler mener, at den nuværende fagfordeling er passende, i hvert fald givet uddannelsens længde. Kun få skoler fremhæver således fag, der bør fylde mere hhv. mindre. To af de tre skoler, der ønsker, at et eller flere fag får mere plads, peger på pædagogik med psykologi. En del skoler fremhæver endvidere den tema og/eller projektbaserede undervisning som en styrke generelt og særligt med hensyn til elevernes personlige udvikling og det handlingsorienterede sigte. Det fremhæves som positivt, at det er forudsat i bekendtgørelsen, at en del af undervisningen foregår som temabaseret undervisning.

Efter uddannelsesinstitutionernes opfattelse er pgu-uddannelsen et tilstrækkeligt grundlag for videreuddannelse på pædagogseminarier. Dette gælder også for de institutioner, der også er pædagogseminarier. Det fremhæves, at pgu'er har de nødvendige faglige kvalifikationer. Herudover fremhæves særligt uddannelsens praktiske/handlingsorienterede perspektiv som en styrke. En række uddannelsessteder fremhæver dog, at man har et begrænset erfaringsgrundlag at vurdere ud fra.

På spørgsmålet, om hvorvidt uddannelsens niveau og indhold er passende i forhold til elevernes forudsætninger, svarer mange uddannelsessteder, at det er svært at sige, fordi der er meget stor forskel på elevernes forudsætninger - man henvender sig til en meget bredt defineret målgruppe. Det kræver en stor indsats med hensyn til differentieret undervisning at "give noget" til alle og samtidig få alle med. En del skoler anfører, at man har gjort vigtige indledende erfaringer og løbende justerer det faglige indhold og niveau.

Når uddannelsesstederne bliver bedt om at nævne svagheder ved uddannelsen er de områder, der hyppigst nævnes: rekrutteringen, at uddannelsen er ny og ukendt, modstand mod

uddannelsen fra pædagoger og kommuner og de manglende forudsætninger for effektiv planlægning.

Derudover fremhæves, at uddannelsen rummer en stor udfordring, da det er svært at spænde over hele det område, uddannelsen er rettet mod. Det nævnes f.eks., at uddannelsen har en svaghed med hensyn til dagplejeområdet.

Adspurgt om styrker ved uddannelsen fremhæver mange skoler, at de synes, det er en virkelig god, kort uddannelse. Som styrker ved uddannelsen fremhæves særligt, at kvaliteten på det pædagogiske område får et stort løft ved uddannelse af pædagogmedhjælpere.

Det fremhæves endvidere, at eleverne gennem pgu-uddannelsen opnår en høj grad af personlig udvikling, der både kommer dem selv og det pædagogiske arbejde til gode. Eleverne bliver således bevidste om egne kvalifikationer. De får øget selvværd og et mere nuanceret menneske- og samfundssyn. Eleverne opnår også faglige kvalifikationer og selvtillid, ligesom de lærer fagsproget. Dette leder, kombineret med den personlige udvikling, til, at pgu'erne bliver mere samarbejdsduelige, og mere handlekraftige. Det større mod til at tage initiativer afspejler sig endelig i, at eleverne får mod til at videreuddanne sig.

Elever og færdiguddannedes vurderinger af pgu

Hovedparten (87%) af eleverne og de færdiguddannede på pgu-uddannelsen mener, at uddannelsen "i stort omfang" eller "i et vist omfang" har udviklet dem personligt. Blot 8% mener, at uddannelsen "i begrænset omfang" eller "slet ikke" har udviklet dem personligt. Der er på dette område ingen nævneværdige forskelle blandt elever, der har gået på merituddannelsen eller på den ordinære uddannelse.

Tabel 9.3: I hvilket omfang har pgu udviklet dig personligt?

I stort omfang	I et vist omfang	I begrænset omfang	Slet ikke	Ved ikke	N
39%	48%	7%	1%	5%	1467

På spørgsmålet om, hvilke sider af eleven, som pgu'en især har styrket, angiver *de merituddannede*, at de på flere forskellige områder er undergået en personlig udvikling, som i høj grad har styrket dem og givet dem selvtillid. De skriver, at de er blevet bedre til at blande sig i faglige diskussioner og til at stille spørgsmål ved det pædagogiske arbejde. Mange skriver, at de nu tør sige fra, at de tør stå frem, tage initiativer og gøre ting, de ikke turde før. Dét, at man ved, at man kan udtrykke sig skriftligt og mundtligt, har også givet eleverne selvtillid. Elever fra *den ordinære uddannelse* anfører typisk at have fået styrket de samme sider som nævnes af de merituddannede. Mange elever skriver også, at de er blevet bedre til at samarbejde, at deres teoretiske viden er øget, at de er mere tolerante og modne, og endelig skriver en del, at de har fået udviklet deres kreative sider.

49% af elever og færdiguddannede finder, at uddannelsens længde er passende (mens 42% finder, at den er for kort). Denne vurdering afhænger imidlertid i høj grad af, om eleverne har gået på merituddannelsen eller på den ordinære uddannelse. Det fremgår således, at 54% af de optagne på merituddannelsen finder, at uddannelsen er for kort, mens dette kun er tilfældet for 21% af elever og færdiguddannede fra den ordinære grunduddannelse. Blandt disse finder et flertal på 64% derimod, at uddannelsens længde er passende, hvilket kun gør sig gældende for 41% af de optagne på merituddannelsen.

Tabel 9.4: Hvordan oplever du pgu-uddannelsens længde i forhold til dens indhold?

For lang	Passende	For kort	Ved ikke	N
2%	49%	42%	7%	1474

Tabel 9.5: Pgu-uddannelsens længde i forhold til dens indhold - opdelt på merituddannelsen og den ordinære uddannelse

	For lang	Passende	For kort	Ved ikke	N
Merituddannelsen	1%	41%	54%	4%	922
Den ordinære uddannelse	4%	64%	21%	11%	542

Eleverne på merituddannelsen oplever således i højere grad uddannelsen som tidsmæssigt presset.

På spørgsmålet om, *hvorfor* uddannelsen er for kort, svarer de merituddannede entydigt, at uddannelsen er meget/for kompakt, og at det er svært at komme i dybden med stoffet. Mange henviser også til, at det er mange år siden, de gik i skole, og at uddannelsen derfor opleves endnu mere presset, da de også skal vænne sig til selve undervisningssituationen. En del anfører også, at der er mange projekter og opgaver, der tager megen tid.

Vi har spurgt elever og færdiguddannede, hvad pgu-uddannelsens største svagheder er. Hertil svarer mange, at det største problem er den manglende anerkendelse af uddannelsen - dvs. den modstand eller de negative holdninger, der er mod pgu'ere på institutionerne. Mange skriver i forlængelse heraf også, at uddannelsen er ny og ukendt, og at dette også medvirker til, at det er svært at få arbejde som pgu'er.

Et andet forhold, der nævnes ofte, er spørgsmålet om uddannelsens niveau. Elevernes vurdering deler sig her i to grupper - den største, som anfører, at det teoretiske niveau er for højt, og en lidt mindre, som vurderer, at niveauet er for lavt og overfladisk. Andre angiver, at der på uddannelsen er for stor forskel på elevernes færdigheder og motivation. Der er således stor forskel på, om man har taget imod uddannelsen som et beskæftigelsestilbud, eller om man vælger den som et springbræt til seminarieret.

Afslutningsvis har vi spurgt elever og færdiguddannede, hvad pgu-uddannelsens største styrker er. Hertil svarer rigtig mange, at uddannelsen er en god ballast, og at de har fået en stor, alsidig grundviden. En anden stor styrke ved uddannelsen er, ifølge eleverne, at man udvikler sin personlighed, og at uddannelsen giver selvtillid og selvværd, og for nogle elevers vedkommende tro på, at man er dygtig nok til at videreudanne sig, samt lysten hertil. Mange anfører også, at uddannelsen har virkelig mange dygtige og inspirerende lærerkrafter, at sammenholdet på deres hold har været virkelig godt, og at man har lært at samarbejde. Endelig fremhæves uddannelsen som et godt tilbud til dem, som ikke kan eller vil læse i tre et halvt år.

Aftagernes samlede vurdering af pgu-uddannelsen

I det følgende beskrives det potentielle og aktuelle arbejdsmarkeds overordnede vurdering af pgu-uddannelsen. Vurderingen er baseret på aftagerundersøgelsen, som tidligere er beskrevet i kapitel 6 og afsnit 7.2. Baggunden for undersøgelsen og de deltagende institutioner er beskrevet i afsnit 6.1.

Med hensyn til den ordinære pgu-uddannelse svarer 54% af institutionerne, at dens længde er "passende". 11% siger, at den ordinære uddannelse er for kort, og 32% svarer "ved ikke".

Tabel 9.6: Hvordan vurderer institutionen den ordinære pgu-uddannelses længde? (1½ år)

	Institutioner i procent (N=190)
For kort	11%
Passende	54%
For lang	3%
Ved ikke	32%

Med hensyn til merituddannelsens længde svarer 46% af institutionerne, at dens længde er passende. 12% synes, at den er for kort, og 41% ved ikke, hvad de skal svare.

Tabel 9.7: Hvordan vurderer institutionen merituddannelsens længde (1 år)?

	Institutioner i procent (N=65)
For kort	12%
Passende	46%
For lang	2%
Ved ikke	41%

På spørgsmålet om, hvilke styrker pgu-uddannelsen rummer, svarer de fleste institutioner, at uddannelsen giver en god teoretisk baggrundsviden, særligt inden for det pædagogiske og psykologiske område. Mange fremhæver også, at pgu-uddannelsen giver personlig udvikling, og at den for mange er et springbræt til seminarier. Om merituddannelsen fremhæves særligt, at den giver inspiration til "gamle medarbejdere", eller at den er en god efteruddannelse af samme.

Når institutionerne derimod skal svare på, hvad pgu'ens svagheder er, fremhæves det, at uddannelsen er for kort, og at den ikke har et tilstrækkeligt fagligt indhold. Mange skriver, at pgu'en ikke er "en rigtig uddannelse", og at den på en og samme tid udgør "noget og ingenting". Mange nævner, at de ser det som problem, at pgu-eleverne tror, at de har fået en uddannelse, og at de ikke derfor ikke vælger at videreudanne sig.

I de supplerende bemærkninger udtrykker aftagerne en række meget blandede reaktioner på pgu-uddannelsen. En gruppe opfordrer således til at lukke pgu-uddannelsen, fordi de ikke kan se, hvad man skal med endnu en faggruppe på institutionerne. I forlængelse heraf siger en del, at pgu-uddannelsen er spild af tid. En anden gruppe kommer derimod med rosede kommentarer til uddannelsen og siger, at det er godt, at man har fået mulighed for at få sig en "mellemuddannelse".

I dette temahæfte præsenteres resultaterne af den evaluering af pgu - den pædagogiske grunduddannelse, som PLS Consult har gennemført for Undervisningsministeriet i perioden januar til juni 1999.

Evalueringen er gennemført med henblik på Folketingets vurdering af et eventuelt behov for revision af lovgrundlaget for uddannelsen.

Evalueringen er baseret på et omfattende datagrundlag og inddragelse af et bredt spektrum af aktører.